

na Volja po pošti:
 eno leto naprej .. 5.40
 na 6. mesec .. 3.50
 na 3. mesec .. 2.50
 na 1. mesec .. 1.50
 za poštno prenosništvo .. 30
V Ljubljani na doma:
 eno leto naprej .. 5.30
 na 6. mesec .. 3.40
 na 3. mesec .. 2.40
 na 1. mesec .. 1.40
 za poštno prenosništvo .. 20
na Sobotna izdaja:
 eno leto .. 5.00
 na 6. mesec .. 3.20
 na 3. mesec .. 2.20
 na 1. mesec .. 1.20
 za poštno prenosništvo .. 15

SLOVENEČ

Inserati:
 Enostopna pettivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
 za enkrat .. po 50 v
 za dva- in večkrat .. 45
 pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
 Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
 Enostopna pettivrsta K 1
 Izhaja vsak dan izvenmislj na delje in prasnike, ob 3. uri pop.
 Redna letna priloga vsaki red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograke 28.511, bonn.-hero. št. 7883. — Upravniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograke 28.511, bonn.-hero. št. 7883. — Upravniškega telefona št. 50.

Reforma ustave.

Na Dunaju, 29. aprila 1918.

Nekaj dni poprej, kot je nastopila poslanica zbornica velikonočne počitnice, je razpisal ministrski predsednik dr. vitez Seidler, da ima izgotovljen načrt za ureditev narodnostnega vprašanja v Avstriji; vprašal je v seji načelnikov, ali so stranke voljne; razpravljati o načrtu, in v kakih obliki. Jugoslovani in Čehi so izjavili, da ne morejo sprejeti nikakega načrta preureditve monarhije, ki mu ne služita za podlago majniški deklaraciji. Med tem so se pričele velikonočne počitnice in podrobno študijski načrti oficijelno sploh še niso prišli v javnost. Da so znane Nemcem vse tozadevne podrobnosti, bi bilo umevno samoobsesti, če bi tudi njih voditelji v zadnjem času ne bili o stvari razpravljali opetovano. O nameravani reformi se je v slovenskem časopisu že govorilo. Doslej znano ponavljam v glavnih potezih ter dostavljam nekaj novih opomb. Kot smo se informirali, odgovarja naslednje dejstvom:

Kronovine v Avstriji ostanejo slej ko prej. O kaki združitvi n. pr. Slovencev celokupne monarhije ali tudi le Avstrije ni nikakega govora, še manj seveda o združitvi vsega jugoslovanskega ozemlja. V posameznih kronovinah se ravno pravice narodnosti po številu pripadnikov. V tem oziru razlikuje načrt tri skupine.

1. Kjer prebiva v isti kronovini nad 100.000 ljudi ene narodnosti in sicer kompaktno (sklenjeno), tvori dotična narodnost »sklenjeno ozemlje« (geschlossenes Gebiet), ki dotičnemu narodu daje pravico do »vladajoče« pozicije glede jezika v uradovanju in zmožnosti uradnikov.

Po tej določbi je torej cela Koroška sklenjeno nemško ozemlje, ker Slovenci štejejo po zadnji uradni statistiki iz l. 1910. le 82.000 duš in spadajo torej v naslednjo skupino.

2. »Ločeno ozemlje« (Sondergebiet). Če namreč v »sklenjenem ozemlju« prebiva drugorodna manjšina, ki šteje nad 10.000 kompaktno stanujoči pripadnikov, tvori ta manjšina »ločeno ozemlje« in velja za »enakopravno« z večino v deželi; vloge sme vlagati v lastnem jeziku in dobi tudi izvršne rešitve v svojem jeziku.

Takih »ločenih ozemelj« bi tvorili koroški Slovenci dvoje, ker je po uradni statistiki pri Trbižu narodna meja pretrgana in Slovenci ne bivajo kompaktno, ampak bi se delili v vzhodno in zapadno ločeno ozemlje. Ločeno ozemlje bi tvorili v slovenskem sklenjenem ozemlju tudi mariborski Nemci.

3. Narodne manjšine, ki ne dosežajo števila 10.000, uživajo »minoritetno varstvo« (Minoritätsschutz). V občinah, kjer tvorijo večino, smejo sicer vlagati vloge v svojem jeziku, izvršne rešitve pa dobe v vladajočem jeziku; rešitvi je priložen prevod v jezik vlagateljevem.

Koroški Slovenci bi spadali torej v drugo in tretjo skupino, a povsod bi imeli — nemške uradnike!

Sedaj pa pride še en dostavek, ki ohranjuje Nemcem v celi Avstriji privilegirano stališče. Sedeži okrožnih, okrajnih sodnij, tudi če tam ni Nemcev, so poslej v tisti kategoriji, da je Nemec tam »enakopraven« to se pravi: Nemec spada tam v 2. skupino in ima pravico do izvršne rešitve vlog v nemškem jeziku; tudi če n. pr. ne spada niti v 3. skupino, ker ne biva v občini sklenjeno.

K temu poročilu naj dostavimo še tri določbe jezikovnega značaja, ki se tudi nahajajo v imenovanem načrtu.

1. Občevanje s centralnimi oblastmi se vrši v nemškem jeziku.

2. Uradniki pri železnici, pošti in brzojavu morajo biti v toliko zmožni nemškega jezika, v kolikor to zahtevajo vojaški oziri.

3. Določiti se mora občevalni jezik, v katerem bodo občevali med seboj posamezna narodna ozemlja. (Kateri jezik mora postati ta občevalni jezik, ni rečeno.)

Slovenci smo zahtevali že pred več kot 70 leti zedinjeno Slovenijo in po nepopolnih žrtvah, ki smo jih doprinesli v svetovni vojni, in po bridkih izkušnjah zadnjih let pač od svojih zahtev ne bomo toliko odnehali, da bi se zadovoljili z opisanim

vladnim načrtom. Tok časa nam je pokazal, da je naša rešitev le v združenju s Hrvati in Srbi. Po vladnem načrtu ostanemo Jugoslovani razdeljeni na Avstrijo, Ogrsko in Bosno s Hercegovino, Slovenci v Avstriji pa še posebej na štiri kronovine. Divide et impera! Naša bodočnost je Jugoslavija — ali smrt!

P. Biederlack S. J. v politični areni.

(Dr. Iv. Janežič, profesor moralke.)

Prvi nastop P. Biederlacka proti naši deklaraciji že poznamo. Kot nekaj odgovor na to sem bil napisal v »Slovincu« št. 40 in 41 dva članka pod šifro Dr. J., v katerih sem skušal podati pravi pojem »samoodločbe narodov«, dokazati upravičenost majniške deklaracije in pokazati način, kako bi se mogla pravilno izpeljati. S tem sem mislil, da bo ta stvar poravnana, pa ni tako. P. Biederlack zopet nastopa v »Reichsposti« št. 186 in 190 pri našati te članke. To pot je pa nastop bolj slovesen in skrbno pripravljen od strani »Reichsposte«. Naslov se bere v debelih črkah, posebej je rubrika, kam je članek namenjen in potem še en poseben člančič uredništva, kako naj se P. Biederlackov članek razlaga. Uredništvo »Reichsposte« pravi uvodoma: Jugoslovansko gibanje skuša pritegniti v svoj ris tudi katoliško slovensko ljudstvo, ki je zvesto služilo državi in dinastiji. Moči in sil, ki to gibanje vodijo, še ne poznajo povsod; razen tega podpira to gibanje, ki se vzdržuje z veliko strastjo, razširjajoča se z meda pravnih in naravnih osnovnih pojmov. Da se pojavi ta resni položaj, ki je spravljal ljudstvo v težak konflikt vesti, naj služijo naslednja izvajanja velečislana učenjaka v Innsbrucku, avtoritete svetovnega slovesa. — Uredništvo.

Po tem uvodu nastopi P. Biederlack sam. Najprej prinese en odlomek iz »Slovenčevih« člankov, potem nastavi kritiko z besedami: »V teh stvarkih je marsikaj, kar se ujema s krščanskim državnim pravom, drugo pa odločno odklanja.«

Zdaj našteva razne reči, ki so po njegovem mnenju prave, med temi pride tudi do stavka: »to moremo priznati, da smejo narodi svoje želje tudi v obliki zahtev državi predlagati, če menijo, da so te zahteve upravičene.« S tem bi bil P. Biederlack nekako priznal upravičenost majniške deklaracije. To sicer ni veliko, vendar je nekaj, ker »Reichspost« še tega noče storiti.

Potem pa preide na one reči, ki jih odločno odklanja. Najprej mi nekaj podtakne, potem pa podtakne stvar obsoja. Tako obsoja, da iz »Slovenčevih« izvajanj sledi, da se narodu pri zahtevanju in uresničevanju narodnih pravic nič ni treba ozirati na druge narode v državi. — Tega jaz nisem nikjer trdil in tudi samo po sebi ne sledi iz tam opisanega načina. Saj vendar izrečno pravim, da rabim o le poštena sredstva v pravilni obliki, ustavno pot. Tu ima vsakdo priložnost ogledati si naše zahteve in uravnati svoje pravice proti njim. Sicer je pa znano celemu svetu, da stoji majniška deklaracija na krščanski podlagi medsebojne ljubezni in bratske edinosti. Kar mi zase tirjamo, to privoščimo tudi drugim narodom v monarhiji. Saj se naši poslanci stalno potegujejo za enakopravnost vseh narodov. To je isto stališče, ki ga papež Benedikt XV. vedno priporoča kot edini pogoj miru za to svetovno vojsko, pa tudi za naše domače razprtije. Ko bi se hoteli postaviti Mažari, Nemci, Italijani na to stališče, bi mir prišel čez noč v Avstrijo, a tega nočejo.

Kako more pri tej javno znani situaciji nastopiti P. Biederlack proti nam, da se pri borbi za svoje pravice, ne oziramo na druge narode v monarhiji! Ko bi bil pater te opomene naslovil na Mažare ali Nemce, bi to človek razumel, in bi ga pohvalil kot enega izmed malega števila mož, ki se za pravico vojskujejo; zato pa, da nastopa z neresničnimi obtožbami proti enemu zatiranemu narodu, ne bo našel priznanja pri poštenih ljudeh.

Ostane tedaj le še ena, to pa najtežja obtožba, da »Slovenčev« članek izključuje pri uresničenju majniške deklaracije državno avtoriteto. Ali je to resnica? Z besedami nikjer tega nisem storil, ampak P. Biederlack to izvaja iz teh mojih stavkov: Majniška deklaracija zahteva garancije za obstoj jugoslovanskega naroda. Ako ostane v teh žalostnih razmerah, v kakoršnih je bil dosihmal, mora po trdnem prepričanju naših narodnih voditeljev propasti in poginiti. Sovražni sosedje, Italijani, Mažari in Nemci postajajo vedno bolj nasilni in odporne sile narodove več ne zadoščajo temu navalu se zmagovito ustavljati, zato so sklenili terjati za narodni obstoj novih garancij v majniški deklaraciji. Jugoslovanski narod je to stališče soglasno navdušeno sprejel in potrdil. Dolžnost jugoslovanske delegacije in »Narodnega sveta« je te garancije izvajati. Izbrali so si za ta cilj ustavno legalno pot. Upanje imamo, da po tej poti pridemo do cilja. No potem je vse v redu.

Kaj pa, ko bi proti pričakovanju po tej ustavni poti ne mogli priti do teh absolutno potrebnih garancij? Potem, — to sem res tam zapisal —, bi bili Jugoslovani prisiljeni obrniti se na kak zunanji forum, ki bi posredoval in rešil tak prepri.

To je tista točka, ki po trditvi patra Biederlacka izključuje državno avtoriteto, to je tisti razlog, ki daje »Reichsposti« in drugim sovražnim listom povod črniti in dolžiti Jugoslovane, da so nelojalni, državni in dinastijski sovražni, da drže z entento, da so izdajalci itd.

Odtod si jemljejo nemške stranke pravico, zahtevati od vlade, da naj vse to gibanje prepove, vse agitatorje zapre ali pa obesi.

Stvar je zares huda in nevarna postala. Ker sem jaz v »Slovincu« to zapisal, sem tudi dolžan izpeljati do konca. Prosim pa vse rodoljube, da mi pri tem delu pomagajo. Naloga je nad vse imenitna, ker gre za blagor, da, za obstoj jugoslovanskega naroda. Naloga ta je pa tudi težka, ker je treba razgaliti vse spletke in podreti vse napačne podtike, ki hočejo nas pokazati svetu in cesarju kot nelojalne in uporne izdajalce. Tako dolgo moramo se boriti zoper to zaroto, da izgine zadnja sled kake sence nad našo zvestobo do cesarja in države.

Zdaj moram najprej razložiti stanje tega vprašanja. Razlika med patrom Biederlackom in med menoj je v tem, da jaz trdim, da je principium interventus — načelo posredovanja — splošno načelo krščanske ljubezni, na katerega se sme sklicevati v sili in stiski vsakdo; pater Biederlack pa uči, da služi ta princip samo državi, da kroti z njim svoje uporne podložnike.

Torej je to v prvi vrsti šolski prepri med dvema profesorjema moralke, ki se more dognati le z dokazi.

Kar sem pisal o tem v »Slovincu«, sem pisal le v svojem imenu, kako o tem sodita »Narodni svet« in »Jugoslovanski klub«, mi ni znano. Zato pade vsa odgovornost edino le name.

Če se izkaže, da sem v zmoti, sem voljan zmoti preklcati in dati zadoščenje, če pa je naše stališče pravo, potem moramo terjati od »Reichsposte« in od p. Biederlacka, da popravita škodo, ki sta jo napravila Jugoslovanom in Avstriji.

(Dalje.)

Prihodnja seja državnega zbora.

Na Dunaju, 30. aprila.

Trikrat je bila že preklcana. Prvotno so jo nameravali sklicati dne 16. aprila, naslednji rok je bil 23. april. Za sejo dne 30. aprila so bila že razposlana vabila in nato zopet preklcana. Sedaj je določen 7. maj za prvo sejo poslanske zbornice po Veliki noči. Ali je pričakovati še ene preložitve? Češki svaz je pisal tozadevno predsedniku poslanske zbornice dr. Grošu, da se ni nikakor ne sme zgoditi. Za preložitve prve seje na 7. maj so bili Čehi le iz tega vzroka, ker bi radi slavnosti pr-

vega maja noben češki poslanec ne bil mogel biti na Dunaju. Ker je dr. Groš pri tej priliki izjavil, da se bo seja preložila le v soglasju z vsemi strankami, zato za enkrat ni vzroka, da bi ne verovali na resničen pričetek zborovanj v prihodnjem tednu. Podčrtajmo pa besedo »za enkrat«! Pri nas se v enem tednu včasih veliko zgodi. Tudi Jugoslovani in Čehi so proti nadaljnemu odlašanju. Finančni minister hoče spraviti pred zbornico nove davke, ki bodo skrbeli vsaj za kritje obresti vojnega posojila, preden razpiše osmo vojno posojilo. To se ima zgoditi že v maju. Temu nasproti pa želi vlada seveda, da se razjasni razmerje strank do nje, preden se snide zbornica. Jasnosti pa ni nikjer razen pri opoziciji in pri nemških krščanskih socialcih. Nemški nacionalci zborujejo neprestano. Poljaki se pogajajo s Seidlerjem, a z njimi je težko razpravljati, ker so za njih stališče merodajne skoro izključno zadnje znanje politike. Med obema strujama se bo morebiti, kot slutiti »Preša«, našel naslednji izhod: Zbornica se sestane res 7. maja, a odpravi politično debato, ki je je s sigurnostjo pričakovati, in debato o prehrani v eni ali dveh plenarnih sejah. Nato bodo pripravljali odseki snov za posvetovanje po Binkošti, plenum se razide, vlada pa dobi čas za pogajanja. Po Binkošti se pač plenarne seje ne bodo dale več odlašati, ker mora vlada predložiti zbornici proračunski provizorij — na dovoljenje rednega proračuna ne upa nikdo več — ker veljavnost dosedanjega poteče s koncem junija. Potemfakem bomo doživeli sledeče za Avstrijo značilne razmere: Skoro vse zasedanje med Božičem in Veliko nočjo je izpolnila proračunska debata. Teden dni po dovolitvi proračunskega provizorija je šla zbornica na počitnice, ob povratku s počitnic bo zopet predložen čez nekaj sej z drugim sporodom ne proračun, ampak proračunski provizorij. In dovolitev proračuna je v ogromni večini držav stvar, ki je sama ob sebi umevna in zavzame le mimogrede malo časa.

Nemška navtična šola v Trstu.

11.000 Nemcev prebiva v Trstu poleg 60.000 Slovencev, in ti Nemci naj dobe navtično šolo, ki jo bodo seveda posejali Nemci cele Avstrije, ojačili nemško naselbino v Trstu in nemški vpliv po naši Adriji. Kot smo zvedeli iz nemških krogov, naj se navtični šoli doda tudi konvikt, ki se zgradi na državne stroške. Iz tega je razvidno, da šola ni namenjena morebiti le tržaškim Nemcem, ampak Nemcem iz drugih kronovin. Z isto pravico kot Nemci bi morale dobiti svojo navtično šolo tudi vse druge narodnosti, v prvi vrsti Čehi in Poljaki. Hrvatske navtične šole obstojajo tri; tretja se je ustanovila letos na otoku Lošinju kot paralela na italijanski navtični šoli, ki so jo bili med vojno zaprli. Zaenkrat ima hrvatska šola na Lošinju samo prvi razred, ker se je pač šele letos pričela. Nemci hočejo dobiti v svojo roko paroplovno družbo Lloyd in nastaviti po ladjah svoje ljudi. Naši poslanci so se pritožili pretekli teden v tej zadevi pri Seidlerju, a brez uspeha.

Jugoslovani bivamo na obali in v zalju Jadranskega morja, naš narod je dal ogromno večino mornariškega narašča, ja dal časa kot skozi tisočletje in zato za služimo, da na podlagi naše zemljepisne lege in zgodovine dobimo mi navtično šolo v Trstu v našem jeziku. Ali naj pustimo, da se prične sistematično pod državno zaščito odjedati kruh ljudem, ki so rojeni ob morju in ki jih narava vleče že od otroških let na ladjo, da si tam služijo živež, ki jim ga skopa mati kraška zemlja ne? Ali naj naši ljudje iz primorskih dežel še dalje hodijo v ameriške rudnike umirati, ko se jim smeje že v rodni koči nasproti morje, vir bogastva in prehrane? Mari nista lakota in vojna iztrebili že dovolj Dalmatincev? V lastni deželi hočemo tmeti kruha, ne ga iskati po svetu! Jugoslavija, kako si nam potrebna!

Mariborsko pismo.

Maribor, dne 30. aprila 1918.

Minulo nedeljo so imeli v Gradcu, kakor ste že omenili, zopet »Volkstage«, na katerem je zopet nastopil kot govornik župan Fizia. Rekel je med drugim: »Potrpljenje nemškega naroda je pri kraju, postal je v resnici narod v bedi. Nimamo časa, da bi mislili o državnih potrebah. Politično in gospodarsko je beda vsak dan večja. Smo pred tedni stradanja. Ravno nemške alpske dežele se je pripravilo do gospodarskega pogina. Krma in živina so se ravno v nemških alpskih deželah odjemali na najbrezobzirnejši način. A kako so stvari pri čeških kmetih? (Klici: In na Kranjskem?)

Ni treba, da se bavimo z daljšimi izjavami graškega župana, a navedeno smo pribili v dokaz, kako se hujska proti Slovanom. V Pragi so bili več tednov sploh brez kruha, a kaj je Kranjska trpela o priliki zadnje ofenzive minulo jesen. Je splošno znano, brez ozira na to, da je ta dežela, dokler je bila v neposredni bližini fronte in je tvorila del ozjega vojnega ozemlja, trpela tudi sicer v vsakem oziru neprimerno več, nego dežele v zaledju. Vzlic temu pa se upajo na nemških shodih hujskati, kakor da bi bili Slovani favorizirani.

Tudi štajerski deželni odbor je sklenil protest proti jugoslovanski državi. »Arbeiterwille« odreja deželnemu odboru pravico do takih sklepov, ker je deželni zbor, čigar poslovna doba je že davno potekla in zato nima nikake zakonite podlage več. Sicer je pa popolnoma vseeno in brezpomembno, kaj mislijo štajerski deželni odborniki o jugoslovanski državi — tako pravi »Arbeiterwille« — ker bodo oni zadnji, ki se bodo mogli upirati takim dogodkom. —

Dne 27. t. m. je umrla v Žiteški vasi pri Mariboru gospa Julija Požegar, soproga nadučitelja Avgusta Požegar. Vrle-mu narodnemu možu naše iskreno sožalje.

Slovenke, Slovenci!

Narod sebi!

Dne 6. aprila smo objavili oklic na naš narod: javili smo, da se je osnoval slovenski konsorcij, ki je proste volje prevzel nase nalogo, oživiti slovensko Talijo ter jo dvigniti na najvišjo stopnjo umetniške dovršenosti, ki je pri nas dosegljiva. Podpisani konsorcij si je med tem zagotovil deželno gledališko poslopje in je začel s pripravi za bodočo sezono. Pozval je rojakinje in rojake, da se priključijo k dramski, operni in operetni zbor našega gledališča, obrnil pa se je tudi na Čehce, Hrvatce in Srbe, naj mu pomorejo, sestaviti čim najboljše, čim najposobnejše in le resno željavno gledališko osebje. Odziv je že došel velik, nadvse razveseljiv, in najboljši nade gojimo, da se nam posreči sestaviti četo vrlih umetnikov, ki bodo delovali na čast in ugled slovenske kulture in naše umetnosti.

Naš cilj je visok, naša volja velika. A da bo možno doseči ta cilj in da se more naša volja udeležiti, treba zadostne gnotne podlage za naše najvišje kulturno ognjišče, naše gledališče. To podlago je mogoče ustvariti le celokupnemu narodu, in le takrat, če se zavedajo vsi rojaki, da je ljubljansko Narodno gledališče častna zaleva vsega naroda. Kakor je bratom Čehom praško Narodni divadlo punčica v očesu, ki jo ljubi in čiti vsi češkoslovanski narod, kakor je Čehom praško Narodno divadlo »zlata kapela«, b kateri romajo s pobožnim narodnim čustvom brez razlike vsi Čehi na svetu, prav tako mora postati Slovensko narodno gledališče last, čast in ponos vsega slovenskega naroda na vsem božjem svetu.

V veliki, usodni dobi svetovnih dogodkov se bliža petdesetletnica onega slavnega dne, ko je češki narod položil temeljni kamen svojemu Narodnemu divadlu. Dan 16. maja 1868 je bil največji, najradostnejši narodni praznik od časov češkega prerodenja, in po 50-ih letih se ga spominjajo udeleženci iz nova generacija s hvaležnostjo in ginjenostjo. Pred 50-timi leti so zbrali Čehi nekaj milijonov za svoje gledališče in danes zro z največjim ponosom, saj jim je središče in vrelišče češke visoke kulture, ognjišče češke narodne zavednosti, svetlišče češke najvznesenejšje umetnosti.

Na ta veliki češki jubilejni dan pohitimo tudi Slovenci v Prago, poklonit se spominu velezaslužnih zgraditeljev in voditeljev Narodnega divadla in zahvalit se češkemu narodu za mnogotero in tolikero pomoč, ki jo je uživala slovenska kultura, zlasti pa slovenska glasba, in dramatika, tekotom minulih 50 let od bratov Čehov vobče, a od Narodnega divadla opetovano še prav posebej.

In ravno tega dne ko bodo Čehi v družbi svojih slovenskih gostov slavili veliki jubilej svoje dike in ponosa, položimo — rojakinje in rojaki — tudi Slovenci močan

temelj svojemu Slov. nar. gledališču! Položimo ga, sestre in bratje, da bodo čez 50 let naši zanamci prav tako veseli in ponosni, kakor bodo 16. t. m. bratje in sestre češki!

Vsaka narodna zavedna in resnično kulturna Slovenka, vsak ponosen Slovenec stopi v naš krog! Vsak prispevaj za osnivanje res umetniškega hrama slovenske Talije po svojih močeh! Doleži po 100 K omogočajo, da se udeleže gledališkega konsorcija tudi naši najširši krogi. V Ljubljani je doslej le peščica premožnejših rodoljubov zbrala nad 300.000 K. Toda premožnejših je med nami, po deželi in po vsej naši domovini še dolga vrata. Naj se zavedajo, da zro na nas naši sovražniki, ki nas bodo sodili po dejanju, ne po besedah!

Zato: Vsi na krov! Inteligenca, duhovska in posvetna, v prvi vrsti industrijalci in trgovci, obrtniki in nič manj danes toli zavedni in gmotno trdni kmetovalci: na Vas zre danes domovina!

Po občinah ali župnijah se strnite vsi, ki ste našega duha in naše volje, v krajevne odbore in odseke ter zbirajte lastnorodne podpise članov za naš gledališki konsorcij! Pojdite takoj na delo za našo skupno najvišjo kulturno zadevo! Žrtvujte veliko, da z združenimi močmi postanemo velik!

Krajevni odseki naj bi vsaj do 12. maja nabrali podpise novih deležnikov ter jih odposlali podpisanemu upravnemu odboru, ki objavi višino zbirke na praznik Narodnega divadla, dne 16. maja t. l.

Tako bo češki praznik tudi naš praznik. Naj zve ves slovenski svet, da smo zaveden, kulturni narod, — naj vzhajajoča Jugoslavija ne ostane brez literarne in glasbene umetnosti, brez močno utemeljene, krepko rastočega in ponosno se razvijajočega slovenskega Narodnega gledališča v jugoslovanski Beli Ljubljani! Ta dan dokažimo iznova, da kakor smo preživeli stoletja zatiranja in krvavo dobo svetovne vojne iz lastne moči, hočemo živeti in napredovati še dalje in še višje iz lastnih sil in lastne pomoči, zvesti svoji minulosti, zvesti idealom svojih dedov, zvesti veliki sedanjosti in samim sebi zvesti najbolj!

V Ljubljani, dne 1. maja 1918.

Upravni odbor

Slovenskega gledališkega konsorcija
v Ljubljani.

Boj za volilno preosnovo v pruski zbornici.

Berlin, 30. aprila. (K. u.) Poslaniška zbornica je pričela danes z drugim branjem volilne preosnove. Grof Spee (centrum) je predlagal, naj se odstavi volilna preosnova s sporeda in odgodi, dokler se ne sklene mir. Predlog, katerega je pozdravila desnica z viharim odobravanjem, je močno celo zbornico presenetil. Razvila se je dolgotrajna, viharina poslovniška razprava. Predlagatelj je izjavil, da je predlagal svoj predlog na lastno pest; prepričan je, da bo odrešil fronto, če ga sprejmejo.

Podpredsednik državnega ministrstva dr. Friedberg je izjavil, da bi bil zelo ogrožen notranji mir, če se sprejme predlog. Državna vlada ne prevzame odgovornosti za to in bi odgovorila s skrajnimi ustavnimi posledicami, ako predlog sprejmejo. Centrum, naprednjaki in narodni liberalci se izjavijo proti predlogu, ker ni več mogoče odgoditi predložene predloge.

Neodvisni socialist Hoffmann je izjavil, da bo, če se predlog sprejme, pozval borilce na fronti, naj prekinjejo boj. Te besede izzovejo na desnici viharne prizore. Kličejo: Velezidajalci! Izdajalci domovine! Predsednik ukori govornika.

Voditelj konservativcev pl. Heidebrand predlaga nato, naj se seja odgodi eno uro, da zavzame stranka svoje stališče nasproti predlaganemu Speevemu predlogu, ki jo je presenetil. Predlog se je sprejel z glasovi konservativcev, svobodnih konservativcev in dela centra. Seja se nato prekine eno uro.

Ko se prične zopet seja, se viharno prekaže konservativci s podpredsednikom državnega ministra dr. Friedbergom. Konservativna govornika sta očitala vladi, da je odgovorna za viharne prizore, ker je predložila volilno preosnovo v sedanjem trenutku.

Podpredsednik državnega ministrstva dr. Friedberg je odgovoril med večkratnim prekinjenjem s strani desnice, da zavrača krivdo na tiste, ki so zavirali volilno preosnovo.

Nato so glasovali po imenih o Spejevem predlogu in ga odklonili s 333. proti 60. glasovom. Zbornica je pričela nato razpravljati meritorno o prvih treh temeljnih točkah volilne predloge.

Državni kancler grof Hertling je izjavil med drugim: Dogodki v današnji seji in živahno razburjenje, ki se je pojavilo danes, so pokazali, kako močno se na vseh straneh zbornice zavedajo odgovornosti. To čustvo odgovornosti me navdaja z nado, da se le še dobi pot, ki združi

zdej tako nasprotujoče nazore. (Pritrjevanje.)

Vlada ne more sprejeti člena 3. v tisti obliki, ki ga je predlagala komisija. Tudi dobro mišljeni predlog posl. Lohmanna ne dovede do smotra. Plutokratska volilna pravica ne učinkuje in gre daleč čez cilj ter postruže protislovja, mesto da jih omiljuje. Plutokratska volilna pravica, ki odmerja politične pravice po meri, s katero se merijo premoženje in dohodki, naj si bo že direktna ali indirektna, ni danes med našim ljudstvom več mogoča. (Živahno pritrdjevanje) z ozirom neprestanih sprememb finančnih razmer, z ozirom na gospodarske razmere in glede na politično izobrazbo našega ljudstva. Mogoča je le splošna, enaka volilna pravica v pametnih mejah, ki jih vam predloženi zakonski načrt sam obsega. (Pritrjevanje.) Dali smo obljubo, držati jo moramo. V vseh modernih državah se stremi v političnem in socialnem življenju za tem ciljem, v čeli vrsti modernih držav se je že dosegel cilj enake volilne pravice, v marsikaterih državah gre daleč čez to, kar predlaga vam predloženi zakonski načrt. (»Tako je!« na naskrajnejši levici.) Trajno ni mogoče, da se more Pruska izogniti silnemu pokretu. Saj so mogoče gotove omejitve, da se odstranijo predalekosežne radikalne posledice splošne in enake volilne pravice; taka varstva obsega že predloga. Vlada bo proučevala resno in dobrohotno vse nasvete. Javno življenje se suče danes v zavesti vsega ljudstva, glede na vprašanje enake volilne pravice. (Živahno pritrdjevanje na levici in v središču. Viharni klici na levici: Ne! Ne!) Nazori o tem vprašanju se lahko razločujejo, a reči moram, da sem bil v stiku do zadnjega časa z mnenjem različnih ljudskih plasti. In vedno se mi je reklo: Vprašanje enake volilne pravice se mora rešiti. (Živahno pritrdjevanje.) Danes se je že večkrat opozarjalo, kako potrebno je, ohraniti v našem ljudstvu tisto slogo, ki se je dosegla v sedanjih vojski. Naravnost občudovati moramo radi njegove sloge naš narod. Slogo po moji sodbi še okrepim in pomnožim, če opustite v tem vprašanju preveliko protislovje. Stvar je zdej takale: Besedo, ki smo jo dali in ki se mora držati, se lahko doseže brez težkih pretresljajev. Beseda se zdej lahko spolni tako, da se istočasno ukrenejo take varnostne odredbe, ki so potrebne v korist mirnega državnega napredka. Kar moremo sedaj še dati, si bomo morali pustiti priporiti čez nekaj časa v težkih pretresljajih ljudskega življenja, če se predlaga danes odklon. (Čujtel Čujtel na skrajni levici.) Enaka volilna pravica prihaja. Prišla bo, če danes ne, v doglednem času gotovo. (Tako je!) Prišla bo brez težkih pretresljajev ali pa po težkih notranjih bojih, zato se moramo vprašati: Kakšno stališče zavzemate nasproti njej. Ali hočete podati roko k sporazumenju, ki more preprečiti te težke pretresljaje in tako že sedaj ustvariti varstvo, ki bi nas pred takimi težkimi pretresljaji obvarovalo v bodočnosti, ali pa hočete prevzeti nase odgovornost, da privedete z odklonitvijo te težke pretresljaje, ki pa od nas zaželenega celja ne more vsebovati? (Živahno odobravanje na levici in v sredini.)

Poslanec pl. Heydebrand (konser.) polemizira proti izvajanjem ministrskega predsednika in izjavlja, da tudi konservativci smatrajo sedanjost volilno pravico za potrebno reforme. Govornik pobija vzroke, ki naj bi utemeljili potrebo uvedbe enake volilne pravice, in izjavlja, da se mora volilna pravica, ki naj velja za zdravo, prilagoditi državljanškemu ustroju ljudstva, tako da pride vsak posamezni člen do svoje pravice. Konservativci branijo svoje pravice zase in svoje otroke. Oni vedo, kaj delajo. Stopili bodo pred volilice in svoje postopanje upravičili. (Odobranje na desni.)

Podpredsednik drž. ministrstva dr. Friedberg je izjavil, da se državna vlada zaveda, da je sporazum še vedno mogoč. S poslanico od 11. julija je bil postavljen vladni program, ki se ni dal več preprečiti, ko je prišel med svet. Vznemirjenje med ljudstvom ne sme dalje trajati.

Posl. Porsch (centrum) je izjavil, da bo mal del centra proti, a večina za predlogo glasovala. Ljudstvo ne pričakuje dolgih govorov, pač pa glasovanj.

Nato se je nadaljevalo etovanje odgodilo na naslednji dan.

V pruski poslanski zbornici računajo, kakor poroča berlinski »Tag«, da bo pruska volilna reforma odklonjena s približno 246 glasovi proti 200.

Pred novimi presenečenji na Balkanu.

»Berliner Börsenzeitung« piše: Če ne varajo vsi znaki, bodo tako temeljito proučili dosedanja bucareška pogajanja, da pričakujemo, da bodo popolnoma zavrgli glavna določila načrta mirovne pogodbe. Preobrat so povzročili zunanji ugovori Ukrajine in Bolgarje, ki tudi splotke na

dvoru v Jašu in omahovanje gospoda Marghilomana. Stvari so danes take, če se poostri zaradi Besarabije spor med Rumunijo in Ukraino, bosta podpirali vladi v Berlinu in na Dunaju z vsem pritiskom zahteve Ukrajine nasproti Rumuniji, ker se je pokazalo, da igra kraljevski dvor v Jašu sumljivo dvojno igro; Marghilomanov kabinet pa omahuje sem in tja in se ne more od njega pričakovati tistega jamstva trajne prijateljske politike nasproti osrednjim velisilam, ki ga moramo zahtevati. Nezaupljivost proti Marghilomanu je že tako velika, da so opustili v Berlinu in na Dunaju misel na delitev Besarabije. Na vlado v Jašu bodo najbrž kmalu močno pritisnili iz Berlina, z Dunaja in tudi iz Sofije v tej smeri. Če se bo morala Rumunija pod pritiskom odpovedati Besarabiji, bo pač kralj Ferdinand sam zapustil svoj prestol in deželo brez našega vmešavanja v notranje rumunske razmere; pridružila se mu bo gotovo tudi njegova žena in njegovi otroci. V Berlinu niso v nobenem slučaju voljni migniti tudi z mazincem za to, da ostane sedanja dinastija v Rumuniji. Čez Marghilomana se pritožujejo, da je dvorezna njegova politika in da ni jasna in mu gre le za to, da reši dinastijo.

Zdi se, da so vplivale te razmere v Budimpešti v tej smeri, da bodo zdej od Rumunije zahtevali več kot prej. Tudi Avstrija namerava zahtevati, naj se njeno ozemlje v Bukovini poveča na račun Rumunije. Vsekakor je mogoče, da se izpolni želja Ukrajine in Bolgarije, ki želita, naj se meje ob spodnjem teku Donave kolikor mogoče zblížajo. Upajo, da bo zdej tudi Bolgarija voljna rešiti turško-bolgarsko obmejno vprašanje. Izključeno ni, da Nemčija pri novih pogajanjih v Bukareštu zahteva večje gospodarske ugodnosti, ker so odpadli prejšnji gotovi oziri na gotove politične struje v Rumuniji.

Spor med Nemčijo in Nizozemsko poravnal.

Rotterdam, 30. maja. Rotterdamski dopisnik lista »Daily News« je brzojavil v London: Nizozemska se je v zadnjih 24 urah, ko je položaj postajal resen in smo mislili, da so pogajanja dospela na mrtvo točko ter da stojimo na robu med vojno in mirom, uklonila oklopni nemški pesti. Čeravno ni mogoče zvedeti podrobnosti dogovora, je vendar gotovo, da se je dovoz peska in grušča zopet sprejel in da se bo objavila tudi gospodarska pogodba, ki bo prinesla Nemčiji velike gospodarske koristi takoj in avtomatično tudi v bodoče. Tudi nizozemski kapital se bo zopet obrnil na vzhod namesto na zahod.

Japonska in Amerika.

Washington, 30. aprila. (Kor. ur.) Baron Ishu je izjavil, ko je izročil svojo poverilnico: Storil bom vse, da še pomnožim veliko medsebojno spoštovanje, ki obstoja na srečo med Ameriko in Japonsko. Delati hočem na to, da bomo razpravljali o nastalih vprašanjih v duhu najodkritosrdnejšega prijateljstva. Predsednik Wilson je naglašal v svojem odgovoru, da izjava barona Ishuja utrjuje jamstvo mirovne politike Japonske in njenih dobrih namenov. Rekel je: Zaupam in upam, da bodo pri srčne prijateljske razmere med obema deželama vsled skupnih nalog in pravične stvari, za katero nastopati obe deželi, postale še priskrnejše.

Razširjenje svobodščine ruskih vojni ujetnikov.

Vojno ministrstvo razglasa:

Ker se je sklenil mir z Rusijo in z Ukraino, se bodo po možnosti z ozirom na tozadevne podrobne dogovore zamenjavali vojni ujetniki. Velike množice vojni ujetnikov, ki se zamenjajo in transportne težkoče bodo zamenjavo zavlačevale. Vojni ujetniki iz Rusije in z Ukrajine ostanejo zato še dlje časa v monarhiji. Določila haške pogodbe ne poznajo prostih vojni ujetnikov pred njih repatriiranjem; iz umljivih razlogov ni dopustno, da se svobodno giba skoraj milijon vojni ujetnikov, vojakov držav, ki so bile še pred kratkim v vojnem stanju z Avstro-Ogrsko. Potrebna je zato prehodna doba, v kateri bodo ruski vojni ujetniki ložje prenašali zavlačevanje zamenjave in se jim nudijo taki življenjski pogoji, ki naj pospešujejo njih deloljubnost, dokler se ne odpeljejo. Načelo je, da so podvrženi ruski vojni ujetniki prej ko slej vojaškim postavam in poveljem brez izjeme; pravico do hrane si pridobijo z delom. Vojaški red in gospodarsko vojno stanje ne pripušča nobenega svobodnega pokreta. Delovni pogoji tistih ruskih vojni ujetnikov, ki niso zaposleni v raznovrstnih vojaških obratih, naj se prilagode razmeram civilnih delavcev. Vojni ujetniki dobivajo od 1. majnika naprej za svoje delo v kraju navadno plačo, od katere si sme delodajalec odtegniti preskrbovalne izdatke. Višji plač in preskrbovalnine ne določa de-

lodalet poljubno, marveč določi to oblast. Najnižja plača mora znašati dnevno v poljedelstvu 1 krono, v vseh drugih obratih 2 kroni. Akordne in premijske plače se vsem delodajalcem iznova priporočajo. Vojnimi ujetnikom na deželi so se priznale gotove svobodščine. V večjih krajih se prepuščajo določila vojaškim oblastem. Bolniškemu in nezgodnemu zavarovanju ruskih vojnih ujetnikov ni mogoče pritegniti, a obrtna varstvena določila veljajo smiselno tudi za vojne ujetnike. Posebne želje ruskih vojnih ujetnikov: da ostanejo v Avstro-Ogrski, da se oženijo itd., naj se obravnava individualno. Take prošnje naj predloži delodajalec predpostavljeni vojaški oblasti.

Bitka na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 30. aprila. Uradno: Na flanderskem bojišču so se v nekaterih odsekih razvili silni pehotni boji. Severno od Vormezele in Groote Vurstraeta smo vzeli več sovražnih jarkov. Naskakovalni oddelki, ki so vdrl pri Locri v sovražne črte, so zadeli na močne francoske protinapade; v teh bojih se je sovražnik ustalil v Locri, a njegovi poskusi, da bi prodrli čez kraj, so se izjalovili. Podnevi so močno streljali s topovi na celem ozemlju Kemmela, dokler se ni stemnilo. Na ostali bojni črti so se omejevali boji na poizvedbe in deloma na topovski ogenj.

Berlin, 1. maja. Uradno: Na flanderskem se je razvilo v odsekih Locre in Dranoutre živahnejše streljanje. Nove francoske sile, ki so jih vrgli v boj, so poskušale brez uspeha prodirati proti Dranoutri. Njih večkratni navali so omagali v našem ognju.

Uspešno smo poizvedovali na bojišču na obeh straneh Somme. Med sunki, s katerimi smo vpadali v sovražne črte jugovzhodno od Noyona in čez prekop Oise-Aisne pri Varesnesu, smo ujeli nad 50 ujetnikov. Na ostali bojni črti nič važnega.

pl. Ludendorff.

Angleško uradno poročilo.

London, 29. aprila zvečer. Močne sovražne sile so napadle po močnem obstreljevanju angleške postojanke od Meterna do jezera pri Zillebeki; dalje so napadali severno od Yperna belgijske postojanke. Silna bitka se je unela hitro na celi bojni črti; 25., 49. in 21. britska divizija so odbile popolnoma vse sovražne poskuse vdreti v njih postojanke. Sovražne izgube so zelo težke. Ravno tako silno so napadli francoske postojanke na višinah Mont Noir in Mont Rouge (zahodno od gore Kemmel.) Sovražnika smo povsod odbili.

London, 30. aprila. Uradno: Včeraj zjutraj, ko je odbil naš ogenj pušk in strojnic sovražni napad, ki se je blizu Locre razvijal, je otvoril sovražnik na celi bojni črti od Meterna do Vormezele težko obstreljevanje z močno razstreljivimi plinastimi granatami; zdaj se razvijajo pehotni napadi. Sovražno topništvo je delovalo ponoči z veliko silo od Scarpe do Lensa, kakor tudi med Givenchyjem in gozdom Nieppe. Z uspešnim podjetjem, ki smo ga izvedli v zadnji noči, smo zopet vzeli sovražniku postojanke, ki jih je vzel 26. aprila blizu Festuberta in ujeli nad 50 ujetnikov in zaplenili tri strojnice. Pri uspešnih sunkih južno od Alberta in blizu Neuville-Vitasse smo tudi ujeli ujetnikov in zaplenili štiri strojnice.

London, 30. aprila, zjutraj. Francozi so včeraj popoldne z uspešnim protinapadom pregnali sovražnika z ostankov ozemlja, ki ga je zjutraj v bližini Lokerja pridobil, in so ugrabili mnogo ujetnikov. — Vsa vas. Loker je v rokah naših zaveznikov. Po težkem protinapadu, ki smo ga včeraj zadali sovražniku, je bila noč na severni bojni črti primeroma mirna. Po noči smo svoje črte Villers-Bretonneux pomaknili nekoliko naprej.

30. aprila, zvečer. Pri uspešnem protinapadu, ki so ga izvedle francoske čete zadnjo noč pri Lokerju, je bilo ujetih 95 Nemcev. Izvzemši krajevne boje na različnih točkah čez dan pehota ni delovala. Nadaljna poročila potrjujejo, da so bile sovražne izgube pri včerajšnjem brezuspešnem napadu zelo težke. Južno od Somme so naše patrulje ujele nekaj Nemcev.

Wolffovo poročilo.

Berlin, 29. aprila. Wolff: Od južno Langemarcka do prekopa Yper-Comines so dognale poizvedujoče nemške prednje straže, da je pričel sovražnik izpraznjevati svoje postojanke. Nemška pehota je pritisnila precej ostro za njimi in je prisilila sovražnika k silnim bojem. Vzeli smo St. Julien, Frezen goro in Zillebeke, kraje, katerih osvojitve je slavila cela Anglija še pred pol letom in z njo cel svet kot velike zmage. Prišli smo do jugozahodnega kot Zillebeškega jezera; od tam imajo Nemci do ypernskega mestnega zidu le še približno 1300 metrov.

Berlin, 30. aprila. Wolff: Na bojišču ob Sommi je ponavljal sovražnik tudi dne 28. aprila svoje izgub polne napade proti gozdu Hangard. Ob 7. uri zjutraj je tam oma-

gal močan napad, ki so ga spremljevali oklopni vozovi; več voz smo uničili, napad smo popolnoma odbili. Sovražnik je napadel ob 9. uri 30 minut zvečer južno od Somme po enournem obstreljevanju iznova Hangard. Imel je le težke izgube. Sporazum, ki je izgubil važno postojanko Kemmel, poskuša pozornost od težke izgube na flanderskem odvrti na ta način, da v vsakem svojem poročilu naglašja, da Nemci v smeri proti Amiensu niso nič pridobili; istočasno opozarjajo Angleži na važnost Amiensu v primeri s Kemmelovim gorovjem. Kakšne važnosti je bil za Angleže Kemmel, kaže okolnost, ker je moral Foch vreči na flandersko močne sile. Brezobzirni napadi množic, s katerimi nastopajo Angleži in Francozi, da Kemmel zopet osvoje, kakor tudi neprestane izgube v ypernskem loku dokazujejo, kako velik uspeh so dosegli Nemci na flanderskem.

Wiborg zaseden.

Stockholm, 30. aprila. (K. u.) Finski glavni stan: Wiborg smo vzeli.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 30. aprila. Uradno: Na jugozahodni bojni črti so se zopet močnejše borili. Ob Piavi smo odbili več sovražnih sunkov.

Dunaj, 1. maja. Uradno: Na jugozahodni bojni črti so se razpletali tudi včeraj podnevi živahnejši boji. Na mnogih točkah so se preprečile italijanske poizvedbe.

Načelnik generalnega štaba.

Italijansko poročilo.

Rim, 30. aprila. Na Asiaški visoki planoti je trčila naša poizvedovalna četa v kraju Stocaneddo na po številu premočni sovražni oddelki, sprejela je boj z njim in ga pognala v beg, ko mu je zadala občutljive izgube. Angleški oddelki so se vrnili iz Canove, italijanski pa iz doline Ornica z nekaterimi ujetimi ujetniki in z enim metalcem bomb nazaj. Naš prednji oddelki je odbil pri Malgi Costalungi vzhodno od Asiaga sovražno poizvedovalno četo. Na celi bojni črti so delovali topovi ponavadi.

Avstrijska ofenziva.

Iz Lugana poročajo 30. t. m.: »Popolo d'Italia« piše: Avstrijska ofenziva je blizu. Pl. Arz in Conrad pl. Hötendorf stojita pripravljena na napad. Tudi mi smo pripravljeni. Vemo, da pomeni udarec pri Kobaru v veliki vojni le epizodo. Zmaga bo naša, ker se bori z nami 30 milijonov upornikov v Avstriji. Habsburška država je v razsulu. Hujši nego vojna na fronti je za dvomonarhijo vojna v notranjosti.

Iz Finske.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 1. maja. Uradno: Sovražnik je poskušal z obupnimi boji prebiti naše črte severno od Tavastehusa in Laktija; odbili smo ga z najtežjimi izgubami za njega. Finske čete so vzele trdnjavo Wiborg.

pl. Ludendorff.

Z Balkana.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 30. aprila. Uradno: Med Vardarjem in Dojranskim jezerom se je zrušil pred našimi črtami sovražni sunek, ki so ga izvedli po večdnevni pripravi s topovi.

Bolgarsko poročilo.

Sofija, 30. aprila. Uradno: Na več mestih fronte severno od Bitolja v ovinku Črne in vzhodno od Dobrega Polja so nekaj časa na obeh straneh živahnejše streljali. Vzhodno od Vardarja je trajal dalje silni topovski ogenj na naše postojanke. V Vardarski dolini in v dolini Strume so delovali sovražni letalci.

Podmorska vojna.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 30. aprila. Uradno: Nemški in avstro-ogrski podmorski čolni so potopili na Sredozemskem morju 5 parnikov in 2 jadrnici z okroglo 22.000 tonami.

Berlin, 1. maja. Uradno: V zaprtem morju pri Angliji smo močno oškodovali trgovinski promet, ker smo potopili 28.000 ton. Največ je potopil čoln, kateremu je poveljeval nadporočnik Steindorf; samo v Kanalu je potopil 6 parnikov, ki so obsegali 23.000 ton. Vsi parniki so bili zelo naloženi in močno zavarovani.

Načelnik admiralnega štaba.

Ukrajina proti Nemčiji.

Berlin, 1. maja. Uradno: V Kijevu se je pojavila v zadnjih časih močna agitacija proti nemškemu vplivu. Vlada ni dovolj podpirala naših naporov, ki so merili na

to, da napravimo red. Ukrenila ni tudi ničesar, da zagotovi spomladansko setev in velike sprejete obveznosti, ki so odvisne od nje. Maršal pl. Eichhorn je bil prisiljen, da je izdal, ko se je sporazumel o tem s cesarskim veleposlanikom baronom pl. Mummom, odlok o izvedbi spomladanskega obdelovanja polja. Ukrajinsko časopisje je objavilo potrjeno besedilo odloka, kar je povzročilo v deželi razburjenje in v radi protest. Pokazali so se torej znaki, da se člani vlade sami udeležujejo agitacije proti nam. V takih okolišnih je bilo posebne važnosti samovoljna aretacija ravnatelja ruske banke za inozemsko trgovino Dobriza, katerega so brez vseh natančnih pojasnil napadli v imenu zveze za osvoboditev Ukrajine v njegovem stanovanju in ga odvedli. Množila so se tudi stumljiva znamenja, da so povzročili aretacije člani vlade. V varstvo mesta Kijeva je odredil maršal Eichhorn posebne varnostne odredbe, s katerimi so se v glavnem uvedla vojaška sodišča, kaznovanje splošnih zločinov in grožnja najtežjih kazni proti vsakem kaljenju reda. Preiskava Dobrizevega slučaja se je poverila med tem že nemškemu vojaškemu sodišču in je dovela med drugim do aretacije vojne ministra Žukovskija in drugih oseb. Sodna preiskava se nadaljuje.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 1. maja. Uradno: Na Krimu smo zasedli brez boja Feodosijo.

pl. Ludendorff.

Politične novice.

+ Manifestacijski shod za jugoslovansko deklaracijo v Postojni bo v nedeljo, 5. maja, ob pol štirih popoldne v hotelu pri Kroni. Na njem bodo govorili dr. Korošec, dr. Pogačnik in dr. Ravnihar. Po vsej Notranjski vlada za shod veliko zanimanje.

+ Shod v Kranju. V nedeljo 5. majnika bo govoril poslanec Gostinčar ob 10. popoldne na delavskem shodu v Ljudskem domu v Kranju.

+ Shod v Trbovljah. Na binkošno nedeljo, 19. maja popoldne ob 2. uri bo v Trbovljah velik manifestacijski shod, ki se vrši v prostorih Martina Pusta — pri Spancu. Vsi hočemo javno priznati in zahtevati našo Jugoslavijo. Govorili bodo dr. Benkovič, dr. Ravnihar in dr. Korošec.

+ Jugoslovanski klub ima sejo v torek, dne 7. maja ob pol deseti uri. Predsedstvo je prosilo vse poslance, da so že ta dan vsi na Dunaju, ker se pripravljajo zelo važne reči.

+ Krajevna organizacija S. L. S. Opozarjamo svoje zaupnike, da ne odlašajo s krajevno organizacijo stranke. Nujno je, da se krajevni odbori takoj osnujejo. Priporočiti je, da se je v pravilnik S. L. S., objavljen v »Slovincu« dne 25. aprila, vrnili v odstavek o krajevnih odborih tiskovna pomota. 3. odstavek točke 5., člen 6. se mora glasiti: »Poleg tega so člani krajevne odbora vsi zaupniki stranke iz dotičnih občin, odnosno iz dotičnega okoliša.« — Če zaupniki potrebujejo pojasnil glede krajevne organizacije, naj se obrnejo na tajništvo S. L. S.

+ Dostavek. V kandidadni listi za volitev v odbor K. T. D. je v našem poročilu od dne 30. aprila pomotoma izostalo ime prelata And. Kalana.

+ Novi kurz. Vsa ministrstva od Bardenijevih časov naprej so imela načelo, da se vprašanja, ki se tičejo dveh narodnosti, rešijo sporazumno s prizadetima narodoma. Seidler je to stališče zapustil in izjavil pretekli teden našim zastopnikom, da se koncesije v narodnem oziru ne bodo dovoljevale več sporazumno z drugo narodnostjo, ampak da se bo prizadeta narodnost samo obvestila. Še bo imel križe in težave, ker poslednje zlo bo hujše od prvega.

+ Delovni program za državni zbor. 30. aprila se je vršila pri zborničnem predsedniku dr. Grobu konferenca v svrhu določitve delovnega programa za bodoče zasedanje državnega zbora. Finančni minister je izjavil, da vlada najnujnejše prosi, naj bi zbornica davčne predloge čim najhitreje rešila, ker mora finančna uprava svoje odredbe kolikor mogoče hitro ukreniti. Vlada bo predložila zbornici šestmesečni proračunski provizorij. — Nato so razpravljali o zborničnem dnevnem redu. Razprave se začne dne 7. maja; o Binkošti utegne biti nekaj dni odmora, nato se bo zasedanje nadaljevalo, in sicer tudi še tekom junija.

+ O cesarjevem pismu. Pariški dopisnik »Manchester Guardian« naznanja nadaljne podrobnosti iz razprave o cesarskem pismu v zborničnem odseku. Cachin je vstrajal na stališču, da je Clemenceau povedal ali preveč ali premalo; če je objavil pismo, bi bil moral naznaniti tudi druga dejstva. — Člani odseka izjavljajo, da listine, ki jih je predložila vlada, ne dopuščajo nobenega dvoma nad odkritosrčnostjo cesarja Karla. Ti dokumenti dokazujejo tudi, da je postopal v sporazumu z

Nemčijo. Poincaré in Ribot sta slovesno obljubila, da ne objavita ne cesarjevega pisma, ne drugih dejstev dogovorov. Med listinami je Poincaréjevo pismo princu Sikstu Parmskem, v katerem ne zahteva le Alzacije-Lorene, ampak tudi mejo iz l. 1814. in jamstva za desni breg Rene, torej točke, ki so bile svoj čas dogovorjene z Bandom. Zdi se, da je Poincaré osebno vodil pogajanja; o cesarjevem pismu je obvestil Ribota, ki je stvar naznanil zastopnikom Anglije, Amerike, Belgije in Rusije, ki bi bile gotovo pritiskale na sporazum, niso obvestili. Albert Tomáš, ki je bil tedaj član francoske vlade, sedaj ogorčeno očita Poincaréju, zakaj ga tedaj ni informiral.

+ Cesar Karel obišče nemškega cesarja. »Münch. N. Nachrichten« poročajo z Dunaja 30. aprila: Kakor se sliši, odpotuje cesar Karel v spremstvu zunanjega ministra barona Buriana v kratkem na obisk k nemškemu cesarju Viljemu v nemški veliki glavni stan. Ta obisk utegne imeti dalekosežno politično važnost, ker se sodi, da bo šlo za rešitev načelnik vprašanj.

+ Madžari proti Jugoslovanom. Kdor prihaja iz Hrvaške, ve povedati, da so po ondoinih središčih v velikem številu pristno madžarski vojaški oddelki: v Zagrebu, Karlovcu, na Reki in Sušaku. Vzrok: strah pred Jugoslavijo. V hrvaško Primorje so poslali madžarske vojske iz tega vzroka, ker hoče reški guverner razširiti reško pristanišče in poseči pri tem tudi na hrvaško ozemlje. Stvar je naperjena proti Jugoslaviji; v njeni sredi si hočejo utrditi Madžari svojo postojanko.

+ Madžari v Srbiji. Prejšnji ban hrvaški Skerlec, eksponent Tiszov, se nahaja kot ordonančni častnik pri guvernerju Srbije generalu pehote Rehmenu. Šef političnega oddelka major Suhay, Madžar renegat, je nastavlil svojega očeta za okrožnega načelnika v Šabcu.

+ Hrvatski sabor se je sestel dne 27. aprila. Imel je dve seji in sicer v soboto, 27. aprila, v kateri je predložila vlada zakonski načrt o indenniteti za maj in junij, o ureditvi narodnega muzeja v Zagrebu in sezidavi medicinske fakultete in poslopji za kliniko. Dne 29. aprila je razpravljajal sabor o poročilu odseka za peticije in pritožbe, na kar se je odgodil do 10. maja.

+ Pod vlado hrvatsko-srbske koalicije. Hrvatski ban Mihalović je prepovedal nadaljnje izhajanje tednika »Samostalnost«, ki je izhajal v Osijeku in zastopal jugoslovansko deklaracijo.

+ Nemški profesorji v Ameriki za Wilsonove vojne cilje. Reuterjev urad poroča iz Bostona 30. aprila: Profesorji nemškega pokolenja na ameriških visokih šolah so v izjavi, ki jo je objavil profesor modroslovja na visoki šoli svobodnih umetnosti v Bostonu, dr. E. G. Willis, zavzeli stališče nasproti vlogi, ki jo je ob povodu sedanje svetovne vojne igrala Nemčija in se izrekli za cilje Združenih držav.

+ Vojni svet sporazuma. »Temps« naznanja prihod italijanskega ministrskega predsednika Orlando v Pariz, da se udeleži splošnega vojnega sveta zaveznikov, Orlando je imel 30. m. m. popoldne pogovor z ministrskim predsednikom Clemenceaujem.

+ Brambna dolžnost Irske odgodena. Angleški kralj je odgodil vojaško dolžnost na Irskem. »Daily News« poročajo, da se je to zgodilo zato, ker počaka vlada na učinek homerule, ki se predloži parlamentu bodoči teden.

+ Proti vplivu Nemcev so ustanovili na Havanni odbor, katerega častni predsednik je predsednik republike; sestavlja ga 20 članov najuglednejših rodbin in poslanihi zveznih držav.

+ Angleški katoličani in irski škofje. Reuter poroča iz Londona 30. aprila: Na izrednem zboru sveta velikobritanske katoliške zveze so sprejeli resolucije, v katerih izražajo svoje obžalovanje nad odporom katoliških škofov na Irskem proti službeni dolžnosti in izjavljajo, da bi se morali vsi narodi združenih treh kraljestev udeleževati obrambe pravice in svobode človeštva. Cerkvene oblasti se v čisto svetno-politična vprašanja ne bi smele vtikati. Zveza se izrecno želi ločiti od gibanja, ki ovira, da bi mogli zavezniki v polni meri razviti svoje vojaške moči in s tem spravljati v nevarnost stvar človeštva. Predsednik katoliške zveze, admiral lord Harp, je stavil predlog, naj se resolucije naznanijo kardinalu državnemu tajniku, da jih predloži papežu.

+ Bolgarski finančni minister Tončev je odpotoval 1. t. m. iz Sofije v Bukarešt.

1. majnik.

Dunaj, 1. maja. V raznih dunajskih okrajih so priredili ob praznovanju 1. majnika danes popoldne 38 shodov, ki so se izvedli brez posebnih pripetljajev. Po končanih zborovanjih so se udeleženci mirno razšli. Tudi iz province se ne poroča o pripetljajih.

Gradec, 1. maja. Majniški praznik organiziranih socialnodemokratskih delavcev se je izvršil po sporedu brez pri-

ljajev. Delavstvo je zborovalo v Julijskih dvoranah. Po shodu so se zborovalci mirno razšli. Tudi na deželi se je izvedel majnikov praznik v popolnem redu.

Dnevne novice.

— **Predavanje v Trzinu.** V nedeljo, dne 5. majnika bo predaval poslanec Gostinčar v skupini Jugoslovanske Stokovne zveze v Trzinu.

— **II. Krekov dan** priredi Jugoslovanska Stokovna Zveza v soboto dne 4. t. m. in v nedeljo 5. t. m. dopoldne v Idriji.

— **Nova skupina Jugoslovanske Stokovne zveze** se ustanovi v nedeljo 5. t. m. dopoldne v Idriji.

— **Na obletnico majniške deklaracije** namerjajo na več krajih prirediti spominske slavnosti. Na tozadevna vprašanja odgovorjamo: Če kje namerjajo združiti slavnost s političnim govorom, se mora prireditelj vrniti kot društven shod dotičnega krajevnega političnega društva in je treba pri pristojnem okrajnem glavarstvu izprošiti dovoljenja.

— **Kaj pa to?** »Straža« poroča: V konjiškem okraju se širi naslednje dopise: »Uns treibt nicht Eroberungssucht, uns treibt der unbeugsame Wille, den Platz zu bewahren, auf den uns Gott gestellt hat!« Te besede, katere je nemški cesar govoril, mora ista oseba 9 dni zaporedoma vsaki dan drugemu znanu pisati in isti ravnotako spet naprej. Širitelji tega evangelija so se zavzeli, da morajo te besede (Kartenkette) priti skozi vso Avstrijo. Kdor bi pa ta dopis prejel in bi ga ne dal naprej, ne bo imel več sreče. Kdor stori po navedenem načinu, doživi deveti dan veselo presenečenje. Ali jih ne trka luna?

— **Nemški Schulverein** je postal glavni dedič po umrlem svečinskem županu in gostilničarju Menhartu. Vrednost premoženja znaša okrog 300.000 K. Nekaj dobijo tudi posamezniki in Menhartovi služabniki. Menhart zahteva v oporoki, da se mora v Svečini in Gornji Sv. Kungoti zgraditi popolnoma nemška šola.

— **Osebnosti.** Nadzornik v ženski kaznilnici v Begunjah Rudolf Sertič je imenovan za kaznilniškega upravitelja, kontrolor jatnišnice v Ljubljani Ant. Sraka pa za upravitelja jatnišnice. — Vladni koncipist Rudolf Klobčič, ki je pridružen železniškemu ministrstvu, je imenovan za okr. komisarja.

— **Šolske vesti.** Za supletinje so imenovane: Ana pl. Pilbach (doslej v Trebjuhu) na dekliški ljudski šoli v Kranju, Ljudmila Svetličič v Hrušici, Marija Sekula (doslej na Karolinski zemlji) v št. Vidu nad Ljubljano, Stefanija Sever v Mengšu. Nadučitelj Edvard Bohinc v Mengšu je radi bolezni dobil dopust. Začasno vodstvo ljudske šole v Mengšu je poverjeno tamkajšnjemu učitelju Petru Širca.

— **Naš list št. 99** včeraj ni mogel iziti, ker so tiskarski delavci praznovali 1. majnik.

— **Podvodnik Avstrijskega mornariškega društva.** Zbiranje prostovoljnih doneskov za podvodnik, ki ga je Avstr. mornariško društvo kot darilo narodov naklonilo c. in kr. vojni mornarici, se v kratkem zaključuje. Ob tej priliki objavlja Avstr. mornariško društvo nastopno poročilo poveljstva c. in kr. vojne mornarice: Pred kratkim se je eden naših podvodnikov vrnil s podjetja, tekom katerega je potopil tri velike parnike. Ta podvodnik, ki ga je bilo prebivalstvo avstro-ogrške monarhije na pobudo Avstr. mornariškega društva potom znane akcije naklonilo naši vojni mornarici in ki mu poveljuje poročnik na linijski ladji Kršnjavi, je sedaj končal svojo četrti uspešno vožnjo. Križaril je vsakič po več tednov po morju in je vsakič pot vnovič odplul, potem ko se je bil v pristanišču pomudil le toliko časa, da so se končale priprave za novo podjetje. V drznih napadih na ladje-spremnice je v januarju pri Malti potopil 4.000 tonski parnik in dva dni nato ob afriški obali drug velik parobrod. Sredi marca je tekom štirih dni potopil tri parnike, katerih prostornina je skupno znašala več nego 13 tisoč ton, med njimi municijski parnik, ki ga je vsled zadetja razneslo s silno eksplozijo. V poslednjem času plovejo sovražne ladje v vse krepkejši zaščiti. Varuje jih namreč po več, včasih kar po šest ladijspremnih, ponajveč razdiralk angleškega tipa »Arabis« ali »Foxglove«, ki so zgrajene nalašč za uničevanje podvodnikov in ki plovejo z brzino do 38 vozlov. Podvodnik, ki je dosegel tolike uspehe kljub izredno neugodnim okoliščinam, spada med najmanjše U-čolne, kar jih je doslej v rabi za daljše križarenje. Potopil je doslej več nego 120krat toliko parniške prostornine, kot je ima sam in je torej več nego bogato poplačal stroške za njegovo zgraditev. Edinole drzni napadalnosti njegovega poveljnika ter neumorni vztrajnosti njegovega štaba in moštva v prenašanju silnih plovbenih naporov se morajo pripisati njegovi sijajni uspehi, za katere sta država in prebivalstvo iskreno hvaležna. Zbiranje doneskov v svrhu pokritja vseh stroškov ta narodni podvodnik še ni končano. Darila sprejemata osrednji odbor Avstr.

mornariškega društva na Dunaju (Österr. Floitenverein, Wien IX., Schwarzschanerstraße 15) kakor tudi vodstvo ljubljanske krajevne skupine Avstr. mornariškega društva v Ljubljani, glavna pošta, predstojništvni urad.

— **Kat. delavsko društvo na Jesenicah** vlijudno naznanja, da se igra »Krivoprišček« drugič ponavlja v nedeljo 5. maja v Delavskem domu na Savi ob pol osmih zvečer. Predprodaja vstopnic se vrši v petek in soboto pri g. blagajniku M. Zenu, Sava 171. Vabimo!

— **Južna železnica.** Uprava južne železnice sistematično nastavlja na progi, ki teče po slovenskih tleh, nemške ulužbence, ki ne znajo niti besedice slovenski. Posebno velja to o sprevodnikih. Očividno je, da hoče južna železnica na ta način uvesti nemški prometni jezik. Občinstvo opozarjamo, da nikakor ni dolžno nemški govoriti, da ne mora nemščine razumeti, tudi poziva »Fahrkarten bitte« ne.

— **Tri brezmesne dneve** imajo sedaj v Sarajevu in sicer v ponedeljek, sredo in soboto.

— **Ustrelili so v Kečkemetu 24letnega** črnovojnika Hunhoferja, ki je služil pri 30. honvedskem polku in je sedemkrat dezerterjal.

— **Velik požar v Andritzu pri Gradcu.** Dne 1. t. m. ob pol petih zjutraj je zgorel električni mlin v Andritzu pri Gradcu. Žita je zgorelo poldrugi vagon. Požarne brambe so omejile ogenj na glavno poslopje, ki je zgodelo do tal. Škoda je znašala.

— **Preradovičeva proslava na Dunaju.** V ponedeljek dne 13. maja ob pol 6. uri zvečer bo na Dunaju v srednji dvorani Konzerthausa III. Lothringerstrasse 20, pod častnim predsedstvom dvornega svetnika dr. Jagiča in pod predsedstvom načelnika Jugoslovanskega kluba »Svečana proslava« 100letnice rojstva pesnika Petra Preradoviča. Vspored: 1. Pozdravni govor predsednika odbora. 2. Preradovič kot pesnik — dr. Tresič-Pavičič. 3. Sevdik: Holka modrova — za gosli in glasovir — Milan Jovanovič in Mira Malančec. 4. a) Jelica. b) Primorska pjesmica (Na vrh neba). c) Kad? Preradovičeve pesmi, uglasbil B. Bersa, poje Martina Blažekovič. 5. Preradovičovo kulturno delovanje — prof. Spinčič. 6. Petar Preradovič: Oda, deklamira Božidar Ribič. 7. Čajkovski: Arija iz Onjigina, poje pevec dvorne opere Julij Bettelto. 8. a) A. Suk: Legenda. b) Bamaninov: Humoreska — virtuoz na glasovirju Anton Trost. 9. a) Iv. Zajc: Treća mletačka elegija. b) B. Bersa: Crni dan od Preradoviča — operni pevec Marko Vuškovič. 10. B. Bersa: Preradovičeva Zora puca, poje zbor, na glasovirju spremlja Mira Malančec. — Ker je odboru vsled pomanjkanja naslovov nemogoče poslati vabila vsem, so tisti, ki vabila niso prejeli, naprošeni, da se pismeno obrnejo na g. Božidara Ribiča, cand. ing., Dunaj V. Ramperstorfferstrasse 14/22.

— **V Soli** je umrl tirnovski škof Jožef, načelnik vojaške duhovščine.

— **Za invalida-slepca,** ki si želi gramofona, je poslal neimenovan darovatelj iz Celja znesek 5 K, želeč mu vse najboljše in Franc Štrukelj, Grahovo ob Bači, 5 K. Ker ta znesek za nakup gramofona ne zadostuje in bi mi siromaku njegovo vročo željo radi izpolnili, prosimo tem potom še enkrat vse one, ki imajo s tem revežem sočutje, da bi hoteli kaj darovati v ta namen. Darovi naj se blagovolijo poslati na »Dobrodelno pisarno« v Ljubljani.

— **Posrčilo se mu je.** Gimnazijski profesor dr. Karel Ozvald iz Gorice, l. 1914. vsučilišni učenik (docent) vzgojeslovja v Zagrebu, sedaj vojaški prostak, je bil ob izbruhu vojske po zlobni ovadbi stanovskih tovarišev seve nedolžno zaprt in zaradi tega povsod vedno kot sumljiv označen. Te dni je po večletnem prizadevanju poslanec naposled vendarle prejel od kr. ministrstva v Dunaju pismeno sporočilo, da se mu na podlagi ponovne preiskave povsem izbriše sleherna označba kakršnekoli nezanesljivosti. Je pa to čisto umevno za vsakogar, ki tega gospoda profesorja pozna. Mož, zelo rahlega zdravja, ni bil nikdar politik, marveč je tih, delaven učenjak in plodovit znanstven pisatelj, modroslovski strokovnjak v dušeslovju. Dijaikom sta znani njegovi učni knjigi Logika in Psihologija, profesorjem njegova Srednješolska vzgoja. Ali mu bodo sedaj popravili moralno in materialno škodo, ki so mu jo povzročili?

— **Šolsko leto** se konča na Hrvatskem 30. junija t. l.

— **Hrvatski časopisi,** ki več dni niso izšli vsled tiskarskega štrajka stavcev, so pričeli zopet izhajati, ker je spor med delodajalci in delojemalci poravnal.

— **Telefon.** Prekoželezni, v času majhnega prometa (od 7. ure pop. do 9. ure zjutraj) dopuščeni telefonski promet iz Trsta in v Trst, iz političnih okrajev Maribor, Ptuj, Celje, Brežice, Konjice in Slov. Bistrica in v imenovane pol. okraje kakor tudi s Koroško, Kranjsko in Tirolsko, je dovoljen odsej ob nedeljah in praznikih tudi od 1. ure pop. naprej.

— **Prihodnji sestanek dunajskih Slovencev** se vrši v soboto dne 4. aprila v restavraciji Kaiserhof. Toči se izborno vino.

— **Praporščak Jozo Sironić** ima sedaj svoj naslov: Videm (Udine), Offiz.-Uniformierungsanstalt, v. pošta 239.

— **Slovenskemu odboru za skrbstvo invalidov v Pragi** so poslali: Dobrodelna pisarna v Ljubljani 100 K, Hranilno in posojilno društvo v Ptuj 45 K, Fr. Kovač, Škocjan 2 K, Posojilnica v Mariboru 130 K. Darove sprejema blagajničarka gđ. Poldi Lessiakova, uradnica Pozemkove banke v Pragi II., Priskopy.

Koroške novice.

k Jezijo se, namreč celovške »štíme«, nad dr. Krekovo akademijo »Glasbene Matice« v Ljubljani in zlasti še, da je pri njej govoril korni vikar g. Smodej iz Celovca! In to brez dovoljenja družbe Lackner-Paulitsch. Pač neverjetno, kaj ne? Tudi jugoslovanske narodne pesmi jim niso po volji. Pa se bodo že še navadili na marsikaj!

k Minister za javna dela, vitez pl. Homan si je dne 21. aprila ogledal v spremstvu deželnega predsednika porušene vasi v Kanalski dolini, zlasti Pontabelj, Lipaljovas, Lužnico, Naborjet in Ukve. Nekaj poslopij je za silo popravljenih. Kako vse spraviti v red, o tem so se merodajni krogi dne 22. aprila posvetovali v Celovcu, a minister je v službenih zadevah že prej moral odpotovati na Dunaj. Vlada je obljubila, da bo pozidavo porušeni krajev po možnosti pospeševala.

k Duhovniške vesti. Č. g. o. Benedikt Krakar, kaplan v Spodnjem Dravogradu, je imenovan za provizorja v Ovčijavsi pod Sv. Višarjami. Za kaplana v Sp. Dravograd pride g. France Kovač. — Dne 28. aprila je delil knez in škof dr. Hefter na Tanzenbergu subdijakonot, dne 22. maja bo delil dijakonat, dne 23. junija presbiterat.

k Potrebe Celovčanov. V »Fr. St.« se ogrevajo za to, da naj gostujejo v celovškem gledališču tirolski igralci družbe »Exl« iz Inomosta, češ, da je ta zabava Celovčanom neobhodno potrebna. V isti številki se pritožujejo, kako slab je sedanjih kruh, a še bolj jim je na mislih gledališče. Naj se jim torej ugod!

Primorske novice.

p Novomašniki iz Primorskega. V Zatičini je dne 1. maja v starodavni cerkvi oo. cistercijanov prevzvišeni g. škof tržaško-koperski msgr. dr. Karlin podelil sv. mašniško posvečenje svojim g. bogoslovcem goriškim. Posvečeni so bili č. gg.: S. Adamič (novo mašo 9. maja v Ribnici), Drius Franc (novo mašo 5. maja v Trstu pri salezijancih), Jakec Josip (novo mašo 12. maja v Buzetu), Nardin Henrik (novo mašo 5. maja v Gradcu), Škoda Jos. (novo mašo 12. maja na Zaplazu), Habjan Jan. (novo mašo 3. maja na Polici), Kandus Fr. (novo mašo 9. maja na Opcinah), Sekula Ivan (novo mašo 4. maja v Kostanjevici), Ulian Franc (novo mašo 5. maja v Rudi na Furlanskem). Poleg teh tržaških bogoslovcev bo posvečen tudi č. g. Santin Anton iz poreške škofije, ki bo imel novo mašo dne 5. maja na Dunaju. — Gg. Salvadori Alojzij in Novach Marij bosta posvečena dne 2. junija v Trstu.

p Pritožba. Iz Avberja, p. Tolmin poročajo: Tukajšnje aprovizacijske razmere so škandalozne. Deli se nekaterim po dvakrat, dočim drugim komaj enkrat. Razdeljevalci postopajo z ubogimi ženskami tako odurno, kakor bi iz svojega zastoj dajali. Ne razdele se vsa živila. Tako se more dogajati, da večina nima krompirja za hrano. V občini Avber se že cel mesec ni delil sladkor, dočim je v sosednji Koprivi vsak prebivalec pravočasno dobil po tričetrt sladkorja; pri nas dobivamo le po pol kilograma sladkorja. Zahtevamo: 1. Vselej kadar pride krompir, moka, sladkor ali druga živila, naj se nemudoma razdeli prebivalstvu, da tatovi ne bodo imeli prilike in časa odnesti tega in onega, kakor se je dogajalo doslej; 2. deli naj se vsem enako, a tisti, ki imajo dovolj lastnih pridelkov, naj bodo izključeni; 3. blago naj se oddaja po tisti ceni kakor drugod in ne po 20 v dražje, kakor je bilo zadnjič s krompirjem; s prebivalstvom naj se postopa vlijudno.

p Iz begunskega taborišča v Bruku ob Litvi se poroča, da se je večina beguncev že vrnila domov. Prvi so odšli begunci iz tolminskega glavarstva. Našli so doma razdrte vasi in hiše. Nihče se zanje ni zmešnil. Pretečeni petek, 26. aprila, pa so se vrnili v domovino begunci iz goriškega glavarstva, posebno iz kanalskega. Vožnja je bila srečna. Skozi Ljubljano so se peljali v ponedeljek opoldne. Zvečer v ponedeljek so že bili v Gorici. Veselo so prepevali ter okrasili vozove. Kaj jih čaka doma? Tu je na mestu samopomoči. Predragi begunci! Srčno na delo. Zaupajte na Boga, in vse bo šlo od rok, boljše kakor si mislimo. — Ostalo je v taborišču v Bruku okoli tisoč beguncev. Ti ne morejo do-

mov, ker so večinoma delavci iz Podgore in Gorice. — V nedeljo 28. aprila je zapustil dekan Anton Berlot iz Kanala taborišče, ter se za stalno preselil v Kanal. — Ostali so še v Bruku duhovni: Ciril Zamar, kurat iz Bilj, Černigoj Franjo in Mulič Asojzij. — Poslovitev beguncev iz taborišča je bila slovesna. Na postaji v Bruku so pevci odpeli v slovo več lepih slovenskih pešmic. Predstojništvo, duhovščina in vse učiteljstvo je bilo navzoče. Bog daj beguncem doma vse dobro, ostalim v taborišču pa skorajšnjo vrnitev v domovino.

p Nov poštni urad. Z dnem 26. aprila t. l. se vpelje pri poštenu uradu v Koprivi v Furlaniji promet z vrednostnimi pišmi in z zavitki. Najvišja teža za zavitke znaša 10 kilogramov. Označba vrednosti pri zavitkih, ki se predajajo v Koprivi in v ostalem Primorju, je omejena na 100 K.

p Prvi majnik v Trstu je minil popolnoma mirno. Vse trgovine so bile zaprte, delo je počivalo povsod. Soc. demokratje so hoteli prirediti velik javen shod v gledališču Politeama Rossetti, a ker jim ga je policija prepovedala, so imeli le v svojem domu shod po § 2. V prejšnjih časih smo bili vajeni, videti v Trstu ta dan obhode in sprejeme z godbami, petjem, zastavami, shode na prostem in ljudske veselice; a danes je vojska pometla tudi s tem. Ker pa je bil včeraj prvi lepi spomladanski dan, je mnogo Tržčanov porabilo priliko za izlete v bližnjo okolico, da med zelenjem in cvetjem pozabijo nekoliko na vsakdanje skrbi in težave.

Ljubljanske novice.

lj Koncert. Slavni češki umetnik, virtuoz Jaroslav Kocian bo v svojem ljubljanskem koncertu v soboto, dne 4. maja v Unionski dvorani s sodelovanjem našega slovenskega izvrstnega pianista Cirila Ličarja izvajal sledeči krasni, velik umetniški užitek nudeči spored: 1. Anton Dvořák: Koncert za gosli, op. 53. I. Allegro ma non troppo. II. Adagio ma non troppo. III. Finale. Allegro gioroso. 2. Bach: a) Bourée, b) Andante, c) Praeludium. Solonastop. Svira J. Kocian. 3. Bach-Liszt: Variacije na temo »Weinen-Klagen« — (Plakanje-zdihovanje). Solotočko na klavirju igra g. Ciril Ličar. — Po odmoru 10 minut: 4. Peter Iljič Čajkovskij: Koncert za gosli v D-duru, op. 21. a) Canzoneta. b) Suk-Kocian: Pesem ljubezni. c) Smetana: iz moje domovine. — Jaroslav Kocian stoji kot eden najboljših svetovnih mojstrov na gosli. Sodelovanje našega mladega priljubljenega umetnika Ličarja bo vzbudilo še tem večje zanimanje za koncert. Predprodaja vstopnic v Prešerenovi ulici.

lj 1. maj v Ljubljani. Prvi maj je Ljubljana praznovala mirno. Trgovine so bile zaprte, večina obratov je počivala. Politijski aparat je pa delal s polnim parom. Ljubljana je bila včeraj zopet na eni strani ožarjena po številnih »pikelnjavah«, na drugi strani pa obsedenca po vrstah bajonetov. Socialni demokrati so dopolnili prirediti v Mestnem domu manifestacijski shod, katerega se je udeležilo kakih 800 oseb obojega spola. Slavnostni govornik je bil sodrug Kopač. V svojem govoru je poudarjal, da hoče delavstvo sleikoprej z vsemi močmi delati proti vojski. Nemška socialna demokracija je sicer svoj čas izdala antiliteraristično načelo internacionalne, ko se je izrekla za vojsko, in je mnogo kriva, da se strašno svetovno klanje še vedno nadaljuje. Toda, ako hoče internacionalna socialna demokracija doseči uspehov, je treba, da se vrne k svojemu staremu programu. Vojske ne bo končala niti sila, niti meč. Kdo naj verjame, da bo Hindenburg zavojeval Francosko, Angleško in Ameriko in prisilil te države, da nam bodo z ozirom na naše izčrpane državne finance dale po sklepu miru na razpolago surovin in denarja, da si opomoremo. Samo ena pot je možna za dosego miru, in ta je sporazum med narodi. Zadržne demonstracije v Ljubljani, s katerimi sicer socialna demokracija ni imela nič opravka in ki so bile nepotrebne, naj bodo vladni resen opomin, da je sila in stiska ljudstva priklopela do viška. Tudi ruski car je hotel vladati z vislicami, a je padel. Glede jugoslovanskega vprašanja je govornik dejal: Jugoslovanski socialni demokraciji se je očitalo, da se ni izrekla za samostojno jugoslovansko državo. To ni res. Ze ob svoji ustanovitvi je jugoslovanska socialna demokracija poudarjala važnost ujedinitvenja Slovencev, Hrvatov in Srbov in tudi danes zahteva za narod Slovencev, Hrvatov in Srbov pravico samoodločevanja, ki jo priznava tudi drugim narodom, ter samostojno jugoslovansko državo. Kadar bo treba, bo slovenski delavec šel prvi na cesto za jugoslovansko državo. Toda slovenska socialna demokracija ne more opustiti poleg dela za narod — boj za vsakdanji kruh. — V nadaljnjem govoru je Kopač pohvalil narodno-napredno stran, a ji obenem svetoval, naj ne ruši socialne demokratične stranke s tem, da snuje narodne socialne organizacije. (Klic: Če ne, bomo šli v magacine!) Seveda je napadel poslance Gostinčarja, češ, da je kršč.-soc.

avstvu odsvetoval praznovati 1. maj, da je menda »papež prepovedal ta praznik«. — Končno je shod sprejel po Kopaču resolucije. Udeležniki shoda so se na Kopačev poziv zbrali pred Mestnim domom v sprevod ter šli med klici: »Dol z vojsko!«, »Živijo marmelada!« itd. Že jubilejni most po Resljevi cesti pred južni kolodvor, kjer so se razšli. Manjša gruča žensk in mlajših ljudi je odšla po Kolodvorski ulici proti sredini mesta in demonstrirala proti vojski. Stranske ulice, vodeče iz Kolodvorske, so bile zaprte s kordoni vojaštva. Na Sv. Petra cesti se je tudi ta gruča po krajšem prekanju s policijo razšla. Popoldne ob 3. uri so se soc. demokrati zbrali pred južnim kolodvorom in napravili izlet na Posavje. Dan je minil povsem mirno, a dovolj klaverno.

lj »Živela aprovizacija!« Očividci nam piše: Včeraj, dne 1. majnika sem napravil izlet na Posavje in se ustavil v gostilni »pri Alešu« na Ježici. Stopil sem v posebno sobo, kjer je bila zbrana družba več dam s starejšim gospodom. Gostili so se s salami (ogrskimi) in kruhom. Bili so zelo dobre volje, kar me pa ni motilo. Mojo pozornost je vzbudil šele klic: »Živela aprovizacija!« Začel sem se zanimati za to družbo in izvedel, da je več gospodičen te družbe zaposlenih pri ljubljanski mestni aprovizaciji. Kmalu nato pride sprevod socialnih demokratov, ki so napravili izlet na Posavje in ob tej priliki vzklizne ena gospodičen: »Moj Bog, če nas spoznajo, to nas bodo...!« — Druga pa se moško odreže nemški: »Ah, kaj!« — in gostilja se je pričela iznova! Mi stradamol!

Prosveta.

pr Novo jugoslovansko socialistično revijo »Budučnost« prično izdajati jugoslovanski socialisti pod vodstvom J. Šmitra na v Plznu. Revija prične izhajati s 1. julijem t. l.

pr Shakespeare ali Bacon? Stari zgodovinski prepir, da-li je Shakespeare res pisatelj dram, ki so izšle pod njegovim imenom, ali ne, je v ameriških književnih listih zopet z vso močjo oživel. Splošno se postavlja na stališče Bacona in jemljejo resno v poštev celo kombinacijo grofa Rutlanda. Proti temu se energično obrača nedavno v Sciences Politiques izišli spis jeseni umrlega odličnega anglista Leona Morela. Morel prepričljivo dokazuje, da sta bila Shakespeare in Bacon popolnoma različnega duševnega izvora. »Istovetiti ti dve osebnosti,« pravi Morel, »je pač višek tega, kar si je kdaj dovolila kritična nerazsodnost.« Kar se tiče mnenja, da je Shakespearejeva dela spisal grof Rutland, pravi Morel popravici, da bi se mogel s takimi argumenti proglasiti za Shakespearea vsak njegov sodobnik. Spričevalo obeh igralcev Heminge-a in Condella, ki sta morala vedeti, če je bil njun tovariš in ravnatelj v resnici zmožen, spisati igre, ki jima jih je dajal igrati, popolnoma zadostuje. Lahko se pa še to doda: Pembroke in Montgomery, ki jima je bila posvečena izdaja iz l. 1623., pričevanje Ben Jonsona, ki je bil poleg Shakespearija najznamenitejši pisatelj tedanje dobe in je bil s Shakespearijem in prijateljskih odnosih, morajo po Morelovem prepričanju pač zadostovati, da diletantične igre Baconistov označijo kot prazno besedičenje.

Ljubljanska aprovizacija.

a Krušne komisije bodo uradovale v petek, dne 3. maja od 8. do 1. ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za sladkor.

a Semenski krompir. Kdor se je svojčas priglasi za semenski krompir, naj se zgledi tekom tega tedna ob dopoldanskih urah pri vojni-žitnem zavodu na Dunajski cesti, kjer mu izroče nakazilo. Krompir bo dobil prve dni prihodnjega tedna pri mestni aprovizaciji, kar bo po listih še natančneje objavljeno. Ker je došlo zelo malo semenskega krompirja, prejme vsak komaj le eno petino tiste množine krompirja, katero je naročil.

a Petrolej za samce (B karte, drugi odrezek), se dobi od 6. maja naprej v trgovinah, ki so že objavljene.

a Ovseni riž za doječe in noseče matere se bode oddajal v vojni trgovini, Gosposka ulica, po sledečem redu: Na izkaznice števil 1 do 400 dne 6. maja, števil 400 do 800 dne 7. maja, števil 800 naprej dne 8. maja. Na vsako izkaznico se dobi 1 kg ovsenega riža, kg stane 1 krono.

a Prodaja vojnih in praških klobas po znižani ceni. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase v vojni prodajalni v Gosposki ulici po sledečem redu: V petek, dne 3. maja strankam z zeleno izkaznico B dopoldne števil 2400 do 2600, popoldne števil 2600 do 2800; v soboto, dne 4. maja dopoldne števil 2800 do 3000, popoldne števil 3000 do 3200. — Tega reda se je točno držati. Vsaka oseba dobi četrt kilograma; kilogram vojnih klobas stane 2 K, kilogram praških klobas 4 K.

a Premog na rumene izkaznice se oddaja za štedilnike (ne za peči, kakor je bilo napačno objavljeno).

a Premog za štedilnike v IV. okraju naj stranke na magistratu in sicer: s

številkami izkaznic 1 do 8 dne 3. maja, in s številkami 9 do 19 dne 4. maja, vsakokrat od 10. do pol 1. ure popoldne.

a Razdelitev ješprenja in kaše na zelene izkaznice A. Mestna aprovizacija bo v petek dne 3. maja razdeljevala na zelene izkaznice A iz svojega skladišča pri Mühleisnu na Dunajski cesti ješprenja in kašo. Na vsako osebo odpade 30 dkg ješprenja in 30 dkg kaše, skupaj 60 dkg, kar stane 30 vin. Na vrsto pridejo: od 9. do 10. št. 1 do 160 od 10. do 11. št. 161 do konca.

a Krompir za VIII. okraj. Stranke VIII. okraja dobe krompir v soboto dne 4. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: od pol 2. do pol 3. št. 1 do 110, od pol 3. do pol 4. št. 111 do 220, od pol 4. do pol 5. št. 221 do 330, od pol 5. do pol 6. št. 331 do konca. Vsaka oseba dobi 3 kg. Kilogram stane 30 vin. S seboj prinesite nakazila za krompir.

a Krompir za IX. okraj. Stranke IX. okraja dobe krompir v soboto dne 4. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: od 8. do 9. št. 1 do 110, od 9. do 10. št. 111 do 220, od 10. do 11. št. 221 do 330. Vsaka oseba dobi 3 kg, kg stane 60 v. S seboj prinesite nakazila za krompir.

a Zabela na zelene izkaznice A. Mestna aprovizacija bo delila v petek dne 3. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti na zelene izkaznice A. Stranke dobe za vsako osebo po 20 dkg masti in po 10 dkg jedilnega loja. Kilogram take zabele stane 5 K. Določen je ta-le red: Od 8. do 9. št. 1 do 130, od 9. do 10. št. 131 do konca. Vsaka stranka mora prinesiti s seboj rumeno izkaznico za mast. Brez te izkaznice ne dobi nihče masti.

a Zabela na zelene izkaznice B. Mestna aprovizacija bo delila v petek dne 3. v soboto dne 4. in ponedeljek dne 5. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti zabelo na zelene izkaznice B. Stranke dobe za vsako osebo po 20 dkg masti in po 10 dkg jedilnega loja. Kilogram take zabele stane 10 kron. Določen je ta-le red: V petek dne 3. t. m. od 10. do 11. št. 1 do 130, od pol 2. do pol 3. št. 131 do 260, v soboto dne 4. t. m. od 8. do 9. št. 651 do 780, od 9. do 10. št. 781 do 910, od 10. do 11. 911 do 1040, od pol 2. do pol 3. št. 1041 do 1170, od pol 3. do pol 4. št. 1171 do 13000, od pol 4. do pol 5. št. 1301 do 1430, od pol 5. do pol 6. št. 1431 do 1560, v ponedeljek dne 6. t. m. od 8. do 9. št. 1561 do 1690, od 9. do 10. št. 1691 do 1820, od 10. do 11. št. 1821 do 1950, od pol 2. do pol 3. št. 1951 do 2080, od pol 3. do pol 4. št. 2081 do 2210, od pol 4. do pol 5. št. 2211 do 2340, od pol 5. do pol 6. št. 2341 do konca. Vsaka stranka mora prinesiti s seboj rumeno izkaznico za mast. Brez te izkaznice ne dobi nihče masti.

a Petrolej za rodbine se bode oddajal po sledečem redu: Na vsak drugi odrezek A-karte za petrolej se dobi po pol litra petroleja in sicer v sledečih trgovinah: Na izkaznice za I. okraj: a) pri g. Predoviču, Poljanska cesta števil 73; števil 1 do 300 dne 3. maja; števil 300 do 600 dne 4. maja; števil 600 do 700 dne 6. maja; b) pri g. Ravhekariju, Pred škofijo: števil 700 do 1000 dne 3. maja. — Na izkaznice za II. okraj: a) pri g. Žetkovi, Sv. Florijana ulica: števil 1 do 300 dne 3. maja; števil 300 do 600 dne 4. maja; števil 600 do 750 dne 6. maja; b) pri g. Severiju, Sv. Jakoba trg: števil 750 do 1000 dne 3. maja; števil 1000 do 1250 dne 4. maja; števil 1250 do 1500 dne 6. maja. — Na izkaznice za III. okraj: a) v konsumu, Krakovski nasip: števil 1 do 300 dne 3. maja; števil 300 do 600 dne 4. maja; števil 600 do 800 dne 6. maja; b) pri g. Tenenteju, Gradaška ulica: števil 800 do 1000 dne 3. maja; števil 1000 do 1250 dne 4. maja; števil 1250 do 1500 dne 6. maja. — Na izkaznice za IV. okraj: a) pri g. Medici, Tržaška cesta: števil 1 do 300 dne 3. maja; števil 300 do 600 dne 4. maja; števil 600 do 750 dne 6. maja; b) pri g. Jemecu, Tržaška cesta: števil 750 do 1000 dne 3. maja; števil 1000 do 1250 dne 4. maja; števil 1250 do 1500 dne 6. maja. — Na izkaznice za V. okraj: a) pri g. Sarku, Marije Terezije cesta: števil 1 do 250 dne 3. maja; števil 250 do 500 dne 4. maja; števil 500 do 700 dne 6. maja; b) pri g. Svetliču, Dunajska cesta: števil 700 do 900 dne 3. maja; števil 900 do 1100 dne 4. maja. — Na izkaznice za VI. okraj: a) pri g. Stravsu, Škofja ulica: števil 1 do 300 dne 3. maja; števil 300 do 600 dne 4. maja; števil 600 do 800 dne 6. maja; b) pri g. Zorčiču, Kolodvorska ulica: števil 800 do 1000 dne 3. maja; števil 1000 do 1200 dne 4. maja. — Na izkaznice za VII. okraj: a) pri g. Pretnarju, Sp. Šiška: števil 1 do 250 dne 3. maja; števil 250 do 500 dne 4. maja; števil 500 do 800 dne 6. maja; števil 800 do 1000 dne 7. maja. — Na izkaznice za VIII. okraj: V konsumu, Bohoričeva ulica: števil 1 do 200 dne 3. maja; števil 200 do 400 dne 4. maja; števil 400 do 600 dne 7. maja. — Na izkaznice za IX. okraj: pri g. Marenčetu, Dolenjska cesta: števil 1 do 200 dne 3. maja; števil 200 do 400 dne 4. maja; št. 400 do 600 dne 6. maja.

a Petrolej za obrtnike se bode oddajal po sledečem redu: Na vsak drugi odrezek C-karte za petrolej se dobi od 7. maja naprej po 1 liter petroleja in sicer v sledečih trgovinah: v 1. okraju pri g. Ravhekariju, Pred škofijo; v 2. okraju pri g. Severiju, Sv. Florijana ulica; v 3. okraju v konsumu, Krakovski nasip; v 4. okraju pri g. Medici, Tržaška cesta; v 5. okraju pri g. Sarku, Marije Terezije cesta; v 6. okraju pri g. Stavcu, Škofja ulica; v 7. okraju pri g. Zornanu, Spodnja Šiška; v 8. okraju v konsumu, Bohoričeva ulica; v 9. okraju pri g. Marenčetu, Dolenjska cesta.

a Petrolej za samce (B-karte) se bode oddajal po sledečem redu: Na vsak drugi odrezek B-karte se dobi četrt litra petroleja in sicer v sledečih trgovinah: v 1. okraju pri g. Ostriku, Poljanska cesta; v 2. okraju pri g. Deržaju, Ulica na Grad; v 3. okraju pri g. Slemenškovi, Emonska cesta; v 4. okraju pri g. Ješetju, Rimska cesta; v 5. okraju pri g. Stupiču, Sodna ulica; v 6. okraju pri g. Simončiču, Sv. Petra cesta; v 7. okraju pri g. Turšarju, Spodnja Šiška; v 8. okraju pri g. St. Mencinger, Martinova cesta; v 9. okraju pri g. Klemencu, Dolenjska cesta.

ču, Sv. Petra cesta; v 7. okraju pri g. Turšarju, Spodnja Šiška; v 8. okraju pri g. St. Mencinger, Martinova cesta; v 9. okraju pri g. Klemencu, Dolenjska cesta.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

M. L. v V. Pišete nam: »Naročila sem za en mesec »Resnico« in sem poslala eno krono. Zdaj pa mi jo že tri mesece pošiljajo. Zato vprašam, če se more izterjati zaostala naročnina, ker so list pošiljali kar naprej? In ali morejo izterjati, kar nimam nič premoženja?« — Če ste list naročili in ga niste vrnili, ko je Vaša naročnina potekla, ima upravištvo pravico, da preostanek izterja. — Dopisnik o razmerah na g. p. Nepodpisanih dopisov ne objavljamo. — J. L. Natančnejši naslov generala Böhm-Ernollja nam ni znan. Z njim nimamo veliko zvez. Zadostovala bo Vaša oznaka. — I. K. Jugoslovanski klub. Dunaj 1., Parlament.

Darovi.

Darovi za dr. Krekovo ustanovo gorških Slovencev od 9. februarja do 26. aprila 1918.

Zupanstvo Log pod Mangartom 100 K; B. P., gorški begunec, 30 K; Janez Ev. Jarc, kurat, 10 K; 405 K; uprava Slov. Naroda, II. zbirka po dr. Kobalu, 100 K 70 v; Poniz Avgusta, Leoben, Roseggerstrasse 8/1, 10 K; Slov. Narod, zbirka, 20 K; Sorli Jurij, Rupa pri Kranju, 10 K; Anton Boškin, Solkan, zbirka beguncev Angern, 13 K; Slov. Narod, zbirka po dr. Kobalu, 100 K; Slov. Narod, zbirka po dr. Kobalu, 105 K; Ivan Kenda, Novaki, zbirka, kurat, 133 K; Ernesto Blažič, nabrano v Dol. Toplicah, 90 K; Anton Lazar, sedaj vojak, 10 K; Andrej Černuta, krčmar, Log, 10 K; Andrej Mlekuž, Koritnica 26, 10 K; Jože Komac, Mali Bovec, 10 K; Mlekuž T., 1 krono; Berlot, dekan, Kanal, 20 K; Bisail Aurel, 10 K; Adolf Anton Mlekuž, Bovec, 10 K; Ivan Droč, St. Peter, 2 K; Marija Komel, vdova, 1 K; Josip Hudales, Okomna, Štajersko, 3 K; Sinuš Mihael, 2 K; Pleško Lovro, 1 K; Zega M., 2 K; Kokalj Ivan, 2 K; Filip Bačnar, delovodja, Gorica, 10 K; Janko Zvanut, 10 K; uprava Slov. Naroda 15 K. Skupaj 1255 K 70 v., prejšnji izkaz 5286 K; skupaj 6541 K 70 vin. — Dr. Alojzij Franko, predsednik, J. Kopač, blagajnik.

NB. V drugem izkazu je pomotoma izostal g. Josip Krašovec, daroval 2 K; mesto Josip Mozetič, zidarski mojster, je daroval g. Josip Mozetič, sodnijski uradnik, 25 K. — V Ljubljani, dne 26. aprila 1918.

Izgubila je dne 29. aprila neka revna oseba ročno torbico na južnem kolodvoru v Ljubljani — pri izhodu prišedeš z gorcnjskega vlaka. Vsebina: 480 kron denarja, ključ v rokavice, ženska, ki jo je pobrala in dala naprej nekemu moškemu, naj jo odda na c. kr. policijo v Ljubljani, da se izogne sitnostim.

Našla se je manjša vsota denarja. Do bi se na Starem trgu števil 3, III. nadstr.

Našel se je zlat uhan s kamnom. Do bi se pri slugi finančne deželne blagajne.

Prehlajenja, prepih in vlažno vreme so izgubila za nas svoje strahote, ne povzročijo nam več nobenih revmatičnih bolečin, odkar uporabljamo Fellerjev boljšujoči rastlinski esenčni fluid z zn. »Elsa-fluid« kot vrbalno sredstvo, Masaže z »Elsa-fluidom« poživljajo kroženje krvi in so najbolj zanesljivo sredstvo proti revmi, trganju, ischias, podagri in podobnim boleznim. 12 steklenic pošlje franko za 14 K 32 v lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 134 (Hrvaško). Nad stotisoč priznanih in zdravniških priporočil, Fellerjeve odvalne rabarbara-kroglice z zn. »Elsa-kroglice«, 6 skatelj 7 K 37 vin.

Pri napenjanju s pomanjkanjem sape, bitjem srca, glavobolom, omotico, potlostjo in polagoma se pojavljajočim zaprtjem, doseže naravna »Franz Josefs« grenčica izdatno izpraznjenje, zmanjšanje plinov in oprostitve tesnobnih počutkov.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom žalno vest, da je danes, 29. aprila 1918 ob 1. uri popoldne umrla po daljši, mučni bolezni naša ljubljena hčerka in sestra

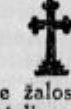
CITA

v nežni starosti 6 let.

Žužemberk, dne 29. aprila 1918.

Jakob in Amalija Dereani, starši

ter bratje in sestre.

Potrli najgloblje žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom pretresujočo vest, da je naša iskrenoljubljena, dobra mati, oziroma hči, sestra, svakinja in teta, gospa

Marjeta Černe roj. Šetina

posestnica in gostilničarka v Mostah št. 7 dne 1. maja t. l. ob 7. uri zjutraj po kratki in mučni bolezni, prevedena s tolažili svete vere bogu vdano v Gospodu zaspa.

Truplo nepozabne pokojnice se je prepehljalo iz deželne bolnice na dom v Moste pri Ljubljani števil 7, odkoder so bo vršil pogreb v petek, dne 3. majnika 1918 ob 4. uri popoldne na pokopališče pri sv. Križu, kjer se položi v rodbinski grobnici v večnem počitku.

Sv. maše zadušnice se bode darovale v več cerkvah.

Moste, dne 1. majnika 1918.

Fran in Minka Černe, otroka. — Uršula Šetina, mati. — Jožeta Mrhar roj. Šetina, sestra. — Rajko Šetina, dež. revident, brat. — Jožef Mrhar, svak. — Vsi ostali sorodniki.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

OPOZARJAM cenjeno občinstvo, da je dospela večja pošiljatev

SIVALNIH STROJEV in GALANTERIJ.

Prosim torej, kdor je stroj naročil ali se za istega zapimjal, da se oglasi čim prej v trgovini

JOS. PETELINCA, LJUBLJANA,

Sv. Petra nasip št. 7.

Tovarniška zaloga živalnih strojev. 299

Nadomestilo mila

za pranje perila, izborno penoče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoj t. j. 5 kg K 12.—, 1 zavoj z 10 kg K 23.—.

Preprodajalci dobe popust pri naročbi celega zaboja z 250 kosi. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finejšega perila. 1 zavoj 32 kosov K 14.—.

Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoj 32 kosov K 18.—.

Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavoj 24 vel. kosov K 18.—.

Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste.

Izvoznio podjetje M. Jünker v Zagrebu št. 39, Petrinjska ulica 3., III., telefon 23-27.

Ženitna ponudba.

Uradnik v starosti 35 let s stalno, dobro službo, se želi v svrhu ženitve seznaniti z gospodično od 20 do 35 let. Ozira se samo na nemomeževano preteklost, krščansko življenje ter dobrosrčnost. Premoženje stranska stvar! Sami resne ponudbe s sliko naj se pošljejo do 18. t. m. na upravištvo tega lista pod naslovom: »Zarja števil 1466«.

Vdove z nedoraslimi otroki niso izključene. Slike se v neugodnem slučaju pod častno besedo vrnejo.

Naprodaj je lep mal

čebelnjak

in več panjev s satovjem. Smartno ob Savi št. 28

izšem s 1. avgustom

stanovanje

obstoječe iz treh sob, z električno razsvetljavo in kopalno sobo. — Eventualne pismene ponudbe se prosi na upravištvo lista pod naslovom: »Blizu kolodvoru 1464«.

KONJ

3 leta star, 11 pesti visok, z vozom in opremo se proda. — Ogleda se pri V. Jelčnik, Rožna dolina števil 148 pri Ljubljani.

Mlad, vojaščine prost

uradnik

lesne stroke z višješolsko izobrazbo bi rad zamenil svojo službo v kakem večjem podjetju v alpskih deželah. Ponudbe pod šifro »Marijiv 1470« na upravo lista.

Išče se

lesorezbar

za pohištvo in mizarški pomočnik

za pohištvo.

I. hrvaška stolarska udruga, Zagreb.

Vsled odpoklica k vojakom prodam še nov, jako izvrstno delujoč

ročni stroj za izdelovanje cementne opeke

Cena po dogovoru. Miko Miketič, izdelovalec cementne opeke v Loki števil 43, pošta Črnomelj, Belokranjsko.

Obvestilo.

Usojam si najljubneje sporočiti, da sem z današnjim dnem

opustil svoj brivski salon za gospode.

Zahvaljujem se vsem svojim obiskovalcem, gospodom častnikom in ostalemu slavnemu občinstvu za izkazano mi dolgoletno zaupanje. Istočasno sporočam, da bom svoj

česalni salon za dame

ter svojo

parfimerijo in oddelek za lasna dela v povečanem obsegu vodil še v nadalje.

V Ljubljani, 1. majnika 1918.

Oton Fettič-Frankheim.

Kongresni trg števil 17.

Miši, podgane stenice, šturki.

Izdelovanje in razpošiljatev preizkuš. radikalno učinkujočega uničevalnega sredstva, za katero dohajajo vsak dan zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5.—; za šturke K 4.50; tinktura za stenice K 2.—; uničevalen moljev K 2.—; prašek proti mrčesom K 1.50 in K 3.—; sem spadajoči razpravevalci K 1.20; tinktura proti ošem pri ljudih K 1.20; mazilo za uši pri živini K 1.50; prašek za uši v obleki in perilu K 2.—; tinktura za bolhe pri vseh K 1.20; prašek proti ušem pri perućini K 2.—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3.—.

— Pošilja po povzetju Zavod za pokončevanje mrčesa M. Jünker, Zagreb 39, Petrinjska ulica 3, III.

Št. 5487/18. 1354

Razglas.

V zmislu razpisa c. kr. deželne vlade z dne 15. aprila 1918, št. 11.507, se bo v Ljubljani dne 3. in 4. maja 1918 popisovala goveja živina, konji, prašiči, ovce in koze, in sicer oba dneva od 8. do 12. ure dopoldne.

Komisija za pravo mesto bo poslovala v mestnem popisovalnem uradu; na Barju in v Spodnji Šiški pa se bo popisovalo od hiše do hiše.

V Ljubljani stanujoči lastniki navedene živine se torej pozivljajo, da jo pridejo pravočasno popisat na magistrat.

Kdor bi navedel napačne podatke, preporno prišel popisat živino ali pa bi kaj zamolčal, bo v zmišlu obstoječih predpisov kaznovan.

Mestni magistrat ljubljanski.

dne 22. aprila 1918.

V globoki žalosti naznanjam v svojem in v imenu svojih otrok tužno vest, da je moj iskrenoljubljani soprog in naš najboljši oče, gospod

Ivan Poljak

postajni mojster c. kr. državne železnice dne 1. maja ob 1. uri popoldne mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega rajnika bo v petek, dne 3. maja ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na Dolenjski cesti šte. 48 na pokopališče v Rudniku pri Ljubljani. V Ljubljani, dne 2. maja 1918.

Helena Poljak, soproga. — Janko Poljak, c. kr. praporščak, sedaj v ital. ujetništvu. — Lovro Poljak, enol. prost. — Minka, Vinko, Mirko, Milka, Joško, Poldka in Anica, otroci.

Proda se lepa kobila za vsako delo. Več se izve v kavarni Prešern, Ljubljana.

98% **žveplo** (žvepleni prah) se odda v večjih množinah. — Ponudbe pod »Zveplo 1450« na upravo lista.

Kupi se **mlin ali malo posestvo** na Dolenjskem ali Spodnjem Štajerskem. Ponudbe na upravo lista pod šte. 1469.

Proda se nov **ročni voziček** GLINCE šte. 77 pri Ljubljani.

Kupujem zmedene **ženske lase** STEFAN STRMOLI, LJUBLJANA, Pod Trančo šte. 1. 945

POZORI! Zaradi vpoklicanja v vojaško službovanje je lokalni odprt vsak dan samo od 9. do pol 1. ure in v nedeljo od 9. do 11. ure dopoldne.

Iskal bi v bližini Ljubljane v najem za tri leta **senožet** v obsegu 2 do 4 orolov, katero bi tudi sam pogojil. — Cenj. ponudbe naj se pošljejo na naslov: A. KUŠLAN, LJUBLJANA, Karlovska cesta šte. 15.

Kupi se takoj dobro ohranjeno **moško kolo** v staro pnevmatiko. — Ponudbe s ceno se prosi na upravo lista pod šifro »Kolo 1449«.

Isče se **kontoristinja** v svetelno prakso, večša slovenskega in nemškega jezika ter strojepisja. — Natančno pismene ponudbe s sliko na trdiko Peter Kozina & Co., Ljubljana.

Gospodična večša vseh pisarniških del, išče službo. — Ponudbe pod šifro »Kontoristinja 1455« na upravo »Slovenca«.

Stanovanje obstoječe iz 2 do 3 sob in pritliklin, iščeta dve dami za 1. junij, najraje v 7. okraju mesta. — Ponudbe na upravo lista pod šifro »A. R. 1448«.

MLADE PRASIČKE dam za LAHEK VOZ. Naslov pove uprava lista pod šte. 1453.

Učenka iz poštene hiše se sprejme v trgovini M. SBIL, MOKRONOG.

Naprodaj je v Ljubljani **velika hiša**

v dvoriščem in gospodarskim poslopjem na prometnem kraju. Kupci naj se oglase v moji pisarni. — Dr. Anton Švigelj, odvetnik v Ljubljani, Dalmatinova ulica 11.

Sadni mošt ima v zalogi IVAN OGRIN, LAVERCA PRI LJUBLJANI.

Krmlina pesa prava severonemška, se dobi pri Sever & Komp., preje Peter Lassnik v Ljubljani, Marijin trg.

Proda se **peč** iz pocinkane močne pločevine za sušitev sadja in prekanje mesa. Velikost 50x80 in 190 cm visoka. Cena 300 K. FRANC DOLENZ v Kranju.

Slivovke domače, se proda 100 litrov. — Naslov pod šifro »1404« na upravnštvo »Slovenca«.

Izdaja konzorcij »Slovenca«.

Proda se **lepo posestvo** na Gorenjskem, pripravno za vse, v lepi legi in pod ugodnimi kupnimi pogoji. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šte. 1440. Kazimir Cosulich pl. Pečine naznanja

Ekonom večšak ter praktik, z najboljšimi izpričevanji, želi mesta. Ponudbe na upravo lista pod »Ekonom«.

Pridnega, poštenega **zlatarskega vajenca** takoj sprejme LUD. ČERNE, juvelir, LJUBLJANA, Wolfova ulica šte. 3.

CUNJE suknene odrezke stare in nove, kakor vse vrste bombažastih in volnenih cunj, žaklje, vino, odeje, vrvi itd. v vsaki množini in po najvišji ceni kupuje E. KOTZBEK V KRANJU.

Zamaške nove in stare **kupi** vsako množino tvrdka JELAČIN & Ko. Ljubljana ljubljanska industrija probkovih zamaškov

GARJE srbečico, hraste, lišaje, uniči pri človeku in živini mazilo zoper srbečico. Brez duha in ne maže perilo, 1 lonček za eno osebo 4 K. Po pošti 5 K poštne prosto. Prodaja in razpošilja lekarna Trnkoczy v Ljubljani, zraven rotovža. 1212

Restavracijo gostilno ali kavarno išče v najem mlada zakonska dvojica. — Vzame tudi na račun.

Ponudbe pod »Restavracija L 1041« na anončno ekspedicijo Jos. A. Kienreich, Gradec. 1441

Stanovanje obstoječe iz 2 do 3 sob s pritliklinami, išče za takoj ali pozneje za stalno stranka brez otrok (uradnik). — Ponudbe pod »K. S.« na upravnštvo »Slovenca«.

Svileno blago LANENE BRISACE in NAMIZNE PRTE ponuja TVRDKA PROKOP SKORKOVSKY IN SIN, 1312 HUMPOLEC, Češko. Vzorci na željo samo direktnim odjemalcem.

Vinski sodi tudi rabljeni, različne velikosti, se kupijo. Ponudbe na »Rosenkranz«, poštni predal, Ljubljana.

Pozor, gospodinje! Na občo željo naših slovenskih gospodinj, uvedel sem razpošiljanje poštinih zavetkov s sledečo vsebino: Kavni nadomestek s sladkorjem, lug, pralno milo, škrob, plavilo, dišave, kocke za juho in golaš, čaj, vaniljni sladkor, pecilni prašek, sladkor in francosko žganje. — Ta celi zavetek stane samo 50 kron ter se prosi 10 kron predplačila, ostanek pa po povzetju. Z odličnim spoštovanjem F. ŠIBENIK, Adria-izdelki, Zagreb. Prosi se za točni naslov.

Naznanilo. Staroznana **plzenska restavracija Schmidt** Ljubljana, Gradišče 2 je zopet v polnem obratu in otvorjena za p. n. goste, ker je razpuščena častniška kuhinja 2. etap. štacij. poveljstva. Izborna kuhinja po meščanskih cenah, PIVO IN VINOTOČ TUDI ČEZ DAN IN TUDI ČEZ ULICO. — Velik senčnat vrt. — Velespoštovanjem JOSIPINA SCHMIDT, restavraterka.

Srbečico, lišaje odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir. zakonito zajamčeno »Skaboform« rujavo mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček K 2-30 veliki K 4-— porcija za rodbino K 11-—. Zaloga za Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlatem jellenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520 Pazite na varstveno znamko »Skaboform«!

KUHARICA

ISČE SLUŽBE za takojšnji nastop, najraje h kakemu gospodu duhovniku. Ponudbe na upravo tega lista pod šte. 1397.

Krapina- Toplice zdravilo trganje revmo ischias (Hrvatsko) Pojasnila in prospekti zastoj. Dobra oskrba zagotovljena!

Ženitna ponudba 38 letni samec s 5000 K letne plače, pravico do pokojnine, vojašine prost, idealna duša, želi znanja z zdravo gospodsko ali mlajšo vdovo, razumno gospodinjico, imajočo hišo, trgovino ali primerno doto v svrhu takojšnje poroke. — Najstrožja tajnost zajamčena. — Le resne ponudbe naj se pošilja na upravo »Slovenca« pod naslovom: »Moj mož! 1435«.

prodajalka se sprejme v prodajalno z mešanim blagom in podzalogo tobaka pri J. MODICU v NOVI VASI pri RAKEKU. — Prednost imajo tiste, ki so podzalogi tobaka že navajene ter znajo šivati in likati.

Anton Stiplošek sobni in dekoracijski slikar ter pleskar LJUBLJANA, Zvezdarska ulica šte. 4 se priporoča p. n. občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela ob najmodernejši izvršitvi in po najnižjih cenah. Sprejema naročila tudi na deželo.

Za VIII. vojno posojilo se sprejmo

nabiraleci z velikim zaslužkom in prispevkom za potovanja. Oglase se lahko moški, ženske in dekleta.

Lahko umljiv pouk. Prednost imajo osebe, ki so dobro vpeljana v kmečkih krogih ali se lahko vpeljejo. Vprašanja pod »VIII. vojno posojilo 247a« na anončno ekspedicijo Josip A. Kienreich v Gradcu.

LIPIK svetovno kopališče zdravi zanesljivo (Slavonija) **trganje, revmo** prebavo, otroške bolezni, notranje bolezni s kopelji, blatnimi masažami, pitjem, solnčnimi in električnimi kopelji.

Oskrba od strani ravnateljstva združena s kopelji. Restavracija, kavarna, slaščičarna v lastnem obratu. Glediška godba. Izborna oskrba. Stanovanje in kopeli v isti hiši. Prospekte pošilja kopališko ravnateljstvo. Radioaktivni, alkalijeno-muriatiški, jod vsebujoči termalni vrelci. Zdravljenje z vodo. Za vsako avtor. kronovino je rezerviranih 50 prostorov.

Ustanovljeno l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNO DRUSTVO v Ljubljani registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poročtvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambl na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih. Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila. Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2%.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1913 519.848-40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Kranjska deželna podružnica n. a. deželne življenjske in rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim riziko, otroških dot, rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja. Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Prospekti zastoj in poštne prosto. Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

Rislo vodo in vino

razpošilja A. OSET, pošta GUSTANJ, Koroško. Klavirje, harmonije in vse glasbene instrumente prodaja in izposoja

Alfonz Breznik, Ljubljana, Kongresni trg šte. 15.

Razglas. C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani razpisuje za dobavo mehkih desk in obrocev

za leto 1918/19. na dan 10. maja 1918 konkurenčno razpravo.

Ponudbe za dobavo morajo se najkasneje do 12. ure dopoldne omenjenega dne c. kr. tobačni tovarni vpslati. Popolna vsebina razgasa, kateri se tu uradno lahko vpogleda, nahaja se v uradni »Laibacher Zeitung«.

C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani, dne 25. aprila 1918.

Dražbeni oklic.

Dne 23. maja 1918 dopoldne ob pol 12. uri se bo vršila v Mojstrani šte. 20 dražba zemljišč, vlož. šte. 87, kat. obč. Dovje, obstoječega iz hiše šte. 20 v Mojstrani, 2 zag. vrta, travnika in gozdov.

Cenilna vrednost in najmanjši ponudek, pod katerim se ne prodaja, znaša 22.197 K 16 vin.

Prodaja se bo vršila po parcelah. Na zemljišču zavarovanom upnikom se pridrži njih zastavna pravica brez ozira na doseženo skupilo.

Dražbeni pogoji in listine, tiče se draženega zemljišča, se morejo vpogledati pri podpisnem sodišču med uradnimi urami.

C. kr. okrajno sodišče v Kranjski gori, odd. II, dne 18. aprila 1918.

Usak trgovec naj čita!

Kdor je enkrat poskusil mojo barvo za obleko »International«, ta se je prepričal, da je edino ta barva pristna in zajamčeno dobra. Vsak se lahko osebno prepriča, kako jo vsi dosedanja naročniki hvalijo. Vsak zavoječ ima navodilo.

100 zavoječev stane 50 kron; 500 zavoječev po 45 kron za 100 zav.; 1000 zavoječev po 40 kron za 100 zav.

Prosto poštne. — Zahtevajte cenik drugih predmetov.

Se priporoča RUDOLF COTIČ, VRHNIKA.

Čudežni drobilni mlin.

Najboljši in najnovejši ročni drobilni mlin, ki izmelje vsake vrste zrnje: koruzo, pšenico v najtinejšo moko. Cena za komad 95 K z zavojnino vred ob prosti voznini. Henrik Faludi & Comp. Budapest V. Akademik-utca 1.

Ustanovljeno l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNO DRUSTVO v Ljubljani registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poročtvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambl na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih. Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila. Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2%.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1913 519.848-40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Kranjska deželna podružnica n. a. deželne življenjske in rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim riziko, otroških dot, rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja. Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Prospekti zastoj in poštne prosto. Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Josip Gostinčar, državni in deželni poslanec v Ljubljani.